JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti ● 96. vuosikerta 17.12.2020

10 | 20

Yle vakinaistaa yli 20 määräaikaista
s. 6

Freelancereiden palkkiot polkevat paikoillaan
s. 20

Näin syntyy Joulupukin Kuuma linja
s. 12

Aikakauslehtitalot haluavat kasvua, mutta vähemmällä väellä. Sen sai huomata A-lehdillä työskennellyt Atso Mikkola. 14

KUVA: JUUSO WESTERLUND

Toimittaja Jarno Liski vastasi Journalistin kohtuuttomiin väitteisiin.

s.10

Journalist-förbundet lanserar podcast

s.28

Arvokeskustelu katosi uutishuoneista, kirjoittaa politiikan toimittaja Robert Sundman

s.4

Maria Pettersson ● Twitter: mariapetterss0n
maria.pettersson@journalistiliitto.fi

Koronavuoden sankarit

Koronavuonna 2020 tämän lehden lukijat ovat tehneet kirjaimellisesti elintärkeää työtä.

Toimittajat, kuvaajat, graafikot ja ohjelmatyöntekijät ovat laatineet ja välittäneet juttuja, joiden ansiosta suomalaiset ovat pysyneet informoituina ja elossa. Kääntäjät ovat huhkineet saattaakseen tiedot meiltä ja maailmalta kansalaisten saataville. Viestijät ovat tehneet ympäripyöreitä päiviä, jotta työntekijät, asiakkaat ja suuri yleisö tietävät missä mennään ja jotta Suomi pysyy käynnissä. Kustannustoimittajat ovat tarjonneet tietoa ja lohtua.

Me olemme työskennelleet omituisissa oloissa. Kotitoimistoja on pystytetty kuisteille ja keittiöihin. Radio-ohjelmaa on juonnettu liinavaatekaapista ja juttua kirjoitettu yllätyskaranteenissa eteläafrikkalaisessa puutarhamajassa. Haastatteluja on tehty videoyhteyksin, puhelimitse ja puolitoistametristen mikkikeppien avulla. Työkaverit ovat muuttuneet kuviksi ruudulla ja keskustelut heidän kanssaan ovat kuukaudesta toiseen alkaneet mantralla ”näkyykö, kuuluuko, sulla on mikki kiinni”.

Tänä vuonna kukaan ei ole säästynyt stressiltä. Moni on tehnyt töitä enemmän kuin koskaan aiemmin. Huoli terveydestä, läheisistä, kotimaasta ja maailmasta on painanut kuukausia. Eristäytyminen, kotikoulu ja karanteenit ovat lisänneet vaikeuskerrointa.

TYÖTILANNE ON OLLUT hyvin hankala. Jo keväällä melkein 70 prosenttia freelancereista kertoi tulojen pudonneen entisestään. Osalla työt loppuivat käytännössä kokonaan. Jotkin lehdet, esimerkiksi *Tekniikan Maailma*, ilmoittivat yksipuolisesti freelancereilleen laskevansa koronan takia palkkioitaan. Aikakauslehtitalot irtisanoivat vastikään runsaasti ammattilaisia (lue lisää s. 14). Etelä-Suomen Media irtisanoi, Kaakon Viestinnän yt-neuvottelut alkoivat inhottavasti joulun alla.

KUVA: EEVA RINNE

Melissa Heikkilä sai ensimmäisen vakipaikkansa Politicosta.

s.22

Kulkutaudin ja stressin keskellä on saatu aikaan tärkeää, omaäänistä, laadukasta jälkeä.

Työnantaja on ottanut lomautuksia helpottavasta poikkeuslainsäädännöstä kaiken irti ja lomauttanut villisti. Ympäri Suomea ollaan jouduttu pohtimaan, miten kaikkien aikojen kiireisimmästä vuodesta selviydytään ja kenen työ tässä tilanteessa on muka tarpeetonta.

Esimerkiksi *Karjalaista* julkaiseva Punamusta päätti joulukuussa hyödyntää poikkeuslakeja niin kauan kuin ne ovat voimassa ja ilmoitti, että kaikki 650 työntekijää ovat lomautusuhan alla. Sama yhtiö päätti maaliskuussa jakaa sijoittajille jättiosingot – vain kolme päivää sen jälkeen, kun yhtiössä pantiin ensimmäisen kerran koko henkilöstö lomautusuhan alle. Myös muut mediayhtiöt ovat sekä jakaneet osinkoja että lomauttaneet henkilökuntaa. Osingonjakoa kriisiaikana on paheksunut moni, jopa presidentti **Sauli Niinistö**.

Journalisti seurasi numerossa 4/2020, miten töitä tehtiin koronan ja lomautusten puristuksessa *Turun Sanomissa* ja *Keskipohjanmaassa*. Jälkimmäisessä päästiin syksyllä palaamaan täysipäiväiseen työskentelyyn, mutta Turussa – kuten monella muullakin työpaikalla – lomautukset ovat osin jatkuneet.

JA SILTI. Verkkolehtien lukijaennätyksiä on rikottu tänä vuonna uudelleen ja uudelleen. Tietoa on jaettu, ihmisiä on tuettu, totuutta on kaivettu ja lausuntoja on tarpeen vaatiessa myös kyseenalaistettu.

Moni mediatyöläinen on vuoden aikana kiittänyt koronavuoden sankareita, kuten hoitohenkilökuntaa ja monia duunareita. Myös itsestä saa olla ylpeä. Tehokas tiedonvälitys on pelastanut henkiä. Tiedonvälityksen ammattilaiset ovat tehneet upeaa työtä ympäri Suomen. Kulkutaudin ja stressin keskellä on saatu aikaan tärkeää, omaäänistä, laadukasta jälkeä. Tämän lehden lukijat ovat kantaneet vastuunsa ja venyneet uskomattomiin suorituksiin mahdottomissa tilanteissa. Kiitos jokaiselle. Joulunaikaanne toivon lepoa ja rauhaa, uuteen vuoteenne valoa.

KUVA: UWA IDUOZEE

Dokumentaristi Mari Karppinen meni New Yorkin koronakeväänä hautaustoimistoon haastattelemaan.

s.38

Freelancerin kannattaa etsiä itselleen yhtiökumppani

Lauri Rotko

s.9

Kannen/Takakannen kuva: Otto Ponto ja Emmi Nieminen, kuvitus

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti 96. vuosikerta 17.12.2020

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA / ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Maria Pettersson 045 675 7401

TOIMITUSSIHTEERI / REDAKTIONSSEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT / REPORTRAR
Nina Erho 050 379 8155
Marja Honkonen 050 379 9108

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.släktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO / TRYCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 1 / 2021
ILMESTYY 7.1.,
AINEISTO 16.12.2020

ILMOITUSMYYNTI:
www.journalisti.fi › ilmoittajille
044 755 5002

VASTUULLISTA JOURNALISMIA

Journalistit moittivat kuplautumista ja samalla edistävät sitä itse, kirjoittaa politiikan toimittaja Robert Sundman

Robert Sundman, teksti ● Aapo Huhta, kuva

ROBERT SUNDMAN

- 26-vuotias helsinkiläinen Ylen politiikan toimittaja.
- Työskennellyt aiemmin muun muassa Ylioppilaslehden ja Improbaturin päätoimittajana sekä asiakaslehtitalossa.
- Julkisen sanan neuvoston varajäsen vuosina 2017–2019.
- Opinnot kesken suomen kielestä Helsingin yliopistossa.
- Palkittu Koulutusrahasto KOURA:n Sivistysteko-palkinnolla (2019) politiikkaa käsittelevästä Jaa, ei, tyhjiä, poissa -podcastista yhdessä Helmiina Suhosen ja Olli Seurin kanssa.

Yhdysvaltojen presidentinvaalishow nosti jälleen pääkirjoituksiin ja kommentteihin toimittajien hellimät kuplautumispuheet. Kansa, se on niin kahtia jakautunutta! Me toimittajat emme ymmärrä kansaa!

Viime vuosina media onkin ottanut asiakseen ymmärtää – rikkoa kuplia ja esiintyä jonkinlaisena dialogin ja keskustelun lähettiläänä. *Suomi puhuu* -kampanjassa *Helsingin Sanomat* vei erimielisiä keskustelemaan keskenään. Toimittaja seurasi vierestä. Sama nähtiin Ylen *Kuplat*-sarjassa, joka jäi mieleen kansanedustaja **Susanna Kosken** (kok.) ja työttömän **Anna-Maija Tikkasen** kohtaamisesta.

Ensi vuonna alkavassa *Hyvin sanottu* -hankkeessa Yle taas yrittää yhdessä Erätauko-säätiön kanssa opettaa suomalaisille, miten käydä verkkokeskustelua rakentavammin ja asiallisemmin.

Ymmärryksen lisääminen ja erilaisten äänten kuunteleminen kuuluvat journalismin ydintehtäviin. Samalla kun nämä arvot on nostettu mediatalojen missiotuotteiden ytimeen, ne ovat hiljalleen hiipumassa pois uutishuoneista ja journalismin perustyöstä.

Uutistaloissa ohjelmakonsepteja, Youtube-kanavia ja Instagram-tilejä muovataan nimittäin entistä vahvemmin kohderyhmätuotteiksi, joiden ei edes oleteta tai toivota tavoittavan kaikkia. Näin tiedotusvälineet keskittyvät palvelemaan, kyllä vain, erilaisia kuplia.

JOURNALISTIT JA MEDIATALOT toimivat trendien puristuksessa. Ihmisillä on mahdollisuus valita – ja siksi he myös odottavat – yhä personoidumpia mediatuotteita.

Yhden Youtube-videon katsottuani voin havahtua tuntien päästä siihen, että alusta on tarjonnut minulle nerokkaasti päättymätöntä virtaa ja samalla selvittänyt mieltymykseni perin pohjin. Parin ensimmäisen videon jälkeen en enää koskaan pääse käsiksi sellaiseen, mikä ensinäkemältä ei tuntuisi miellyttävältä.

Contenttia on maailma täynnä. Ja mikäs siinä, jos Youtube toimii näin! Mutta voiko mediatalo toimia samalla tavalla? Onko se journalismin periaatteiden mukaista?

Yhtäältä dialogi kelpaa sloganiksi, mutta samaan aikaan analytiikka ohjaa tekemään ennalta-arvattavia juttuja tutuista asetelmista. Joitain aiheita rajautuu kokonaan pois.

Tämä on yksi tärkeimmistä yhteiskunnallisista kysymyksistä, joita journalismin olisi tulevina vuosina ratkaistava. Mediatalojen on sopeuduttava uudenlaisiin tapoihin kuluttaa mediaa, mutta millaisia valintoja ja miten tietoisesti valinnat tehdään? Voiko eriytymistä vastaan taistella – vai annetaanko sille vahingossa periksi?

Sen sijaan, että me toimittajat ujutamme erimielisiä ihmisiä keskustelemaan keskenään ja pällistelemme lopputulosta, voisimme miettiä, miten saada erimieliset ja erilaisia demografioita edustavat ihmiset journalismin ääreen. Journalismin, joka kertoo merkittävistä asioista laajasti ja monipuolisesti, erilaisia näkökulmia eritellen.

EN KAIPAA menneiden vuosikymmenten yhtenäiskulttuuria. Sen sijaan olen huolissani siitä, että journalismi on jo luovuttanut. Puhe kuplista osoittaa, että ongelma tunnistetaan, mutta sitä yritetään ratkaista ulkoisilla kampanjoilla. Ne jäävät kauas journalismin arjesta.

Yksi vaihtoehto tietysti onkin hyväksyä, että ihmiset lipuvat hiljalleen yhä enemmän heille tehtyjen sisältöjen ääreen, katsomaan omanlaistaan maailmaa. Käymään omia keskustelujaan, joita toiset eivät enää tunnista.

Tällaiseen asetelmaan taipuva journalismi luopuu samalla myös roolistaan valtiomahtina ja kaikille yhteisenä maailmanselittäjänä. Sellaisessa maailmassa pääkirjoitustoimittajien kuplakauhisteluilla ei ole enää mitään merkitystä. ●

KUVA: KIMMO RÄISÄNEN

Puoli seitsemän -ohjelman toimittaja Nuutti Takkinen on tehnyt Ylellä toistakymmentä vuotta töitä määräaikaisilla ja freelancetyöntekijän Yhtyneet-sopimuksilla. Pätkätyöt näyttävät jatkuvan. "En ole rakentanut itsetuntoani pelkästään ammatillisen identiteetin varaan, mutta aika arvoton olo välillä tulee."

Parikymmentä yleläistä saa vakipaikan, monen vuosia kestänyt pätkätyöputki jatkuu

Anna-Sofia Nieminen, teksti ● Kimmo Räisänen ja Heli Saarela, kuvat

70

Tänä vuonna vakituisen työpaikkansa on menettänyt noin 70 media-alan työntekijää. Luku sisältää irtisanotut ja eropaketeilla lähteneet. Lisäksi merkittävä määrä journalisteja on ollut lomautettuna. Viime vuonna työpaikkansa menetti 119 työntekijää.

Lähde: Journalistiliitto

Etelä-Suomen Media etsi vapaaehtoisia lähtijöitä, jotta irtisanomiset voitaisiin osin välttää. Kun neuvottelut päättyivät, irtisanomiset toteutettiin silti – ja lisäksi saivat lähteä vapaaehtoiset. Lue lisää: **Journalisti.fi**

Yle on vakinaistamassa 23 pitkään määräaikaisuuksia tehnyttä työntekijää. Ylen pääluottamushenkilö **Anu Kähkönen** kertoo, että nyt vakinaistettavien Ylen työntekijöiden joukossa on esimerkiksi toimittajia, kuvaaja-leikkaajia ja kuuluttajia.

Vakinaistamisten taustalla on luottamushenkilöiden käynnistämä selvitys, jossa tarkasteltiin 75 työntekijän määräaikaisuuksien perusteita ja niiden laillisuutta. Selvitys valmistui marraskuun lopussa.

Journalisti kertoi helmikuussa Svenska Ylen työntekijöiden määräaikaisuuksien ketjuttamisista ja siitä, miten työntekijät saattoivat työskennellä Ylellä jopa kymmenen vuotta ilman vakituista sopimusta. Tilanne on ollut sama myös muissa yksiköissä. Kähkönen arvioi, että asian saama julkisuus ja henkilöstöjohtajan aktivoituminen mahdollistivat selvityksen tekemisen ja sitä seuranneet neuvottelut työnantajan kanssa. Journalistiliiton juristi avusti luottamushenkilöitä neuvotteluihin valmistautumisessa.

Yle vakinaistaa työsuhteita nyt kolmessa yksikössä: Svenska Ylessä, Luovat sisällöt ja media -yksikössä sekä Uutis- ja ajankohtaistoiminnassa. Kähkösen mukaan yksiköissä käytiin läpi kaikkien sellaisten määräaikaisten työntekijöiden tilanne, joilla oli ollut useita määräaikaisuuksia peräkkäin usean vuoden ajan.

Selvityksessä nousi esiin erityisesti kaksi syytä, joiden perusteella työsuhteet vakinaistetaan. Monet olivat tehneet sijaisuuksia niin kauan, että työvoimalle oli pysyvä tarve. Jotkut taas työskentelivät ”projekteissa”, jotka olivat todellisuudessa tavanomaista ja pysyvää toimintaa. Esimerkiksi vuosia jatkunutta ohjelmaa saatettiin kutsua projektiksi.

YLEN HR-PÄÄLLIKÖN SAMI TOIVIAISEN mukaan Yle vakinaistaa 23 työntekijää, koska työntekijöille on pysyvä tarve. Osa vakituisista sopimuksista tulee voimaan parin kuukauden sisällä, osa on jo voimassa.

Selvitys tehtiin luottamushenkilöiden aloitteesta. Toiviaisen mukaan Ylellä aloittaa joka vuosi runsaasti vakinaisia työntekijöitä, joista suurella osalla on aiempaa työhistoriaa Ylellä. HR-osasto tarkastelee hänen mukaansa jatkuvasti, onko vakinaistamisille tarvetta.

Selvitys paljasti, että nykyinen käytäntö voi johtaa perusteettomiin määräaikaisuuksiin. Toiviainen ei silti näe tarvetta muuttaa käytäntöjä.

”Totta kai pyrimme koko ajan kehittämään ja petraamaan, mutta äkkinäistä räväkkää muutosta ei ole näköpiirissä”, Toiviainen sanoo.

Hänen mielestään on väistämätöntä, että osa työntekijöistä tekee pitkiäkin aikoja töitä erilaisissa pätkissä, koska Ylessä on jatkuvasti projektiluonteista toimintaa ja tarvetta sijaisille.

Nuortenohjelmissa määräaikaisuuksia perustellaan sillä, että työntekijän pitää edustaa kohderyhmänsä ikäluokkaa.

Anu Kähkönen, Ylen pääluottamushenkilö

Ilman vakinaistamista jää Anu Kähkösen mukaan vielä parisenkymmentä työntekijää, joiden tilanteesta keskustelut jatkuvat. Joidenkin työntekijöiden määräaikaisuuksille oli Kähkösen ja työnantajan arvion mukaan lailliset perusteet.

Ongelmia on Kähkösen mukaan edelleen erityisesti nuortenohjelmissa, joissa määräaikaisuuksia perustellaan sillä, että osan työntekijöistä pitää edustaa kohderyhmänsä ikäluokkaa – toisin sanoen työntekijän täytyy olla nuori. Sitä, milloin nuoruus loppuu, ei kuitenkaan määritellä. Kähkösen mukaan muualla Ylessä voisi hyvin olla myöhemmin käyttöä nuortenohjelmissa aloittaneen työntekijän ammattitaidolle.

”Meillä on esimerkkejä siitä, että nuortenohjelmissa aloittanut on nykyään taloustoimittajana tai politiikan toimittajana”, Kähkönen kertoo.

Toiviaisen mukaan joidenkin kohdalla arvioidaan, ettei työntekijällä ole edellytyksiä siirtyä yleisiin journalistisiin tehtäviin esimerkiksi koulutuksen tai työkokemuksen puutteen vuoksi. Lisäksi hänen mielestään on vaikea arvioida, onko sopiva tehtävä avoinna, kun työntekijän täytyisi iän puolesta siirtyä muihin töihin. Toiviaisen mukaan on tapauskohtaista, mihin ikään asti nuortenohjelmia voi tehdä.

Yhtyneet-sopimuksella työskentelevät freelancetyöntekijät eivät olleet mukana nyt tehdyssä selvityksessä. Kähkönen ker-

Trumpin rajukaan kritisointi ei ole noloa. Se on faktojen valossa median tehtävä.

Toimittaja Markus Tiittula Journalistin Näkökulma-kirjoituksessa 16. marraskuuta.

Toimittaja Tommy Pohjola pohtii kommentissaan, miten vähän media-alaa kiinnosti Hufvudstadsbladetin päätoimittajan vaihtuminen. Lue lisää: **Journalisti.fi**

KUVA: HELI SAARELA

Luottamushenkilöt selvittivät kymmenien Ylen työntekijöiden määräaikaisuuksien perusteita. Pääluottamushenkilö Anu Kähkösen mukaan selvitys osoitti, että moni määräaikaisuus oli perusteeton.

too, että seuraavaksi on alkamassa selvitys siitä, milloin on perusteltua ja asianmukaista teettää töitä Yhtyneet-sopimuksella.

NUUTTI TAKKINEN, 38, on yksi vuosia Ylellä työskennelleistä ammattilaisista, joita ei edelleenkään ole vakinaistettu. Hän ei ollut mukana nyt päättyneessä selvityksessä, koska vuoden alkupuolella hän teki töitä Yhtyneet-sopimuksella ja oli työttömänä.

Takkinen on tehnyt Ylen eri toimituksissa töitä pääosin kahdessa jaksossa, vuosina 2004–2011 ja vuoden 2015 alusta lähtien. Takkinen arvioi, että näiden kahden jakson aikana hänellä on ollut kuutisenkymmentä sopimusta, joista osa on ollut määräaikaisia ja osa freelancetyöntekijän Yhtyneet-sopimuksia.

”Välillä olen tehnyt täysin samaa työtä eri sopimuksilla”, Takkinen kertoo.

Takkisen mukaan vuonna 2011 päättyneen jakson aikana työskentely oli osan aikaa projektiluonteista, freelancemaista ja ei-ympärivuotista. Hän teki muun muassa nuortenohjelma *Summeria*, radio-ohjelmia ja tv-dokumentteja.

Toinen, vuoden 2015 alusta alkanut jakso sen sijaan on ollut ympärivuotista ja täysipäiväistä työskentelyä. Sen katkaisi vain neljän kuukauden työttömyys tänä vuonna. Takkinen kertoo, että sinä aikana häntä pyydettiin tekemään erinäisiä lyhyitä työpätkiä ympäri taloa, mutta hän kieltäytyi.

Takkinen on työskennellyt vuodesta 2015 lähtien suurimmaksi osaksi *Puoli seitsemän* -ohjelmassa, jossa tekee parhaillaankin toimittajan sijaisuutta. Hän kertoo, että ensi vuodelle hänelle on luvattu suullisesti Yle-uransa pisin eli vuoden määräaikaisuus.

”Minun mielestäni näyttää siltä, että työpanokseni tarve Ylellä on pysyvä.”

Takkinen on käynyt läpi työhistoriaansa ja tilannettaan Journalistiliiton juristin kanssa. Vielä on auki, miten asian kanssa edetään.

Perheellistä miestä jäytää jatkuva epävarmuus töiden jatkumisesta eri tavalla kuin nuorempana. Takkinen kokee, että olisi helpompi esimerkiksi suunnitella lomia, vuokrata asunto tai hakea asuntolainaa, jos olisi vakituinen työ.

Hän haluaa kuitenkin tehdä julkisen palvelun sisältöjä, jotka hänen mielestään sivistävät ja lisäävät ymmärrystä maailmasta.

Lue lisää Ylen pätkätyöläisistä ja vakinaistamisista s. 26

SANOMA JA OTAVAMEDIA EIVÄT HAKENEET KORONATUKEA

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom tiedotti marraskuussa, että medialle tarkoitettua koronatukea haki yhteensä 119 media-alan yritystä 271 tiedotusvälineelle.

Traficomilta saatujen tietojen mukaan tukea ovat hakeneet lähes kaikki keskeiset suomalaiset mediatalot. Eniten tukea on haettu pienten sanomalehtien tukemiseen.

Isoista mediataloista hakemustaan eivät jättäneet Sanoma Media Finland ja Otavamedia, jossa 30 ihmisen työt päättyivät syksyn yt-neuvotteluiden tuloksena.

Liiketoimintajohtaja **Petteri Putkirannan** mukaan Sanoman mediamyynti putosi keväällä reippaasti, joten koronahaun kriteerit täyttyivät, mutta yhtiö päätti silti olla hakematta tukea.

”Liiketoimintamme on kuitenkin kannattavaa ja tänäkin vuonna yhtiö on esimerkiksi maksanut osinkoja, joten tuen hakeminen ei tuntunut kohtuulliselta”, Putkiranta kertoo sähköpostitse.

Otavamedian toimitusjohtaja **Timo Kopra** ei vastannut *Journalistin* haastattelupyyntöön.

Manu Marttinen

JOHANNA VEHKOO HAKEE VALITUSLUPAA

Toimittaja **Johanna Vehkoo** on hakenut valituslupaa korkeimpaan oikeuteen hovioikeuden syyskuussa antamasta tuomiosta.

Rovaniemen hovioikeus tuomitsi käräjäoikeuden lailla Vehkoon sakkoihin kaupunginvaltuutettu **Junes Lokan** kunnian loukkaamisesta.

150 euron päiväsakkojen lisäksi Vehkoon tulisi maksaa 200 euroa korvauksia Lokalle sekä tämän oikeudenkäyntikulut. Vehkoo ei vielä tiedä, miten aikoo rahoittaa mahdollisen uuden oikeusprosessin.

Maria Pettersson

OIKAISU

Toisin kuin *Journalistin* 9/2020 jutussa Alfa TV:stä kerrottiin, *Tohtori Kiminkinen* -ohjelmaa esitti Yle TV1, ei TV2. Lisäksi IRR-TV kertoi kanadalaisista tukijoistaan Instagram-tilillään lokakuussa 2018, ei tammikuussa 2018.

AV-KÄÄNTÄJIEN TES-NEUVOTTELUT ALKOIVAT – MEDIARINGIN TES SYNTYI PIKAVAUHDILLA

Audiovisuaalisia sisältöjä kääntävien työntekijöiden työehtosopimusneuvottelut käynnistyivät 10. joulukuuta. Työntekijöitä neuvotteluissa edustavat Journalistiliitto ja Akavan Erityisalat.

Neuvottelut on määrä saada päätökseen tammikuussa 2021, jolloin vanha sopimus päättyy. Tavoitteena on kaksivuotinen sopimus.

Neuvotteluissa käsitellään kolme asiakokonaisuutta: dubbauksen eli jälkiäänityksen saaminen laajemmin mukaan sopimukseen, tekijätietojen ilmoittaminen Kopiostolle ja konekääntämisen vaikutukset työehtoihin.

Televisio- ja tapahtumatuotantoyritys Mediaringin tes-neuvotteluissa puolestaan saatiin tulos 8. joulukuuta. Tulos syntyi SJL:n juristin **Mari Marttilan** mukaan kahdessa tunnissa.

Manu Marttinen

LAURI ROTKO

lauri.rotko@gmail.com
Kirjoittaja on heinolalainen yrittäjä.

Älä luule pärjääväsi yksin

Todella moni freelancer ei maksa itselleen riittävää eläkettä. Eläketurvakeskuksen tuoreen tutkimuksen mukaan noin kolme viidestä yrittäjästä alivakuuttaa itsensä.

Syy on ansiotason heikkous, joka johtuu liian pienistä palkkioista. Oman vanhuudenturvan maksamiseen ei jää rahaa. Yllättävän pienelläkin kuukausittaisella laskutuksella voi elättää itsensä. Usein ongelmana on se, ettei mitään jää säästöön tai eläkkeeseen. Journalistiliitolla pitäisi olla automaattinen palvelu, joka lähettäisi varoitusviestin kerran kuukaudessa sellaisille jäsenille, joiden laskutus ei riitä eläkkeeseen.

Ansiotason heikkous ei kuitenkaan ole vain yhteiskunnan kasvottomien rakenteiden tai julmien toimeksiantajien vika. Syyllinen saattaa löytyä ainakin osittain peilistä. Friikkujen viivan alle jäävää tulosta pienentää ja heidän seniorinäkymiään kurjistaa ennen kaikkea kyvyttömyys tehdä yhteistyötä.

Freet ovat joukko yksinäisiä susia, jotka ovat tottuneet hoitamaan asiansa itse alusta loppuun. Omalle kaistalle on otettava kaikki markkinoinnista suorittavan työn kautta kirjanpitoon saakka, vaikka henki menisi. Monessa asiassa olisi edullisempaa ostaa apua ulkoa, mutta kunnon free ei mitään apukäsiä tarvitse. Moni on ihan loppu yrittäessään olla niin erinomaisen itsenäinen.

Kun free haluaa pitää kaikki langat omissa käsissään, tulee hänestä usein aikaa tuhlaava monisählä, joka keskittää energiaa epäolennaisuuksiin eikä ehdi keskittyä varsinaiseen työhönsä. Joten jos et halua viettää eläkepäiviäsi katkerasti, hanki apua ainakin laskutukseen, taloushallintoon ja markkinointiin. Ja ennen kaikkea, hanki itsellesi työpari tai muutama.

MINULLA ON OLLUT ONNI LÖYTÄÄ itselleni työpari, jonka kanssa päädyimme perustamaan myös yhteisen yrityksen. Teemme yrityksille videotuotantoja, valokuvausta, tekstituotantoa, animaatioita, graafista suunnittelua ja kokonaisuuksia, jotka sisältävät tätä kaikkea.

On asiakkaan näkökulmasta täysin eri asia tilata töitä pieneltä selkeältä yritykseltä kuin yhden miehen narikalta. Sellaiselta, jossa sama monisählä vastaa puhelimeen, pitää Teams-palaverit, suunnittelee, käsikirjoittaa, kontaktoi, hoitaa kuvausjärjestelyt, kuvaa, valaisee, äänittää, editoi, pyörittää kommentointikierroksia, neuvottelee, korjaa, toimittaa, riitelee lisätöiden hinnoista, laskuttaa ja jälkimarkkinoi. Sellainen olin vielä muutama vuosi sitten, ihan oikea loppuunpalamisen kynnyksellä keikkuva monitoimilinkkari.

Freet mainitsevat yhdeksi freelanceriuden huonoksi puoleksi työyhteisön puuttumisen. Ei kuitenkaan ole mikään kiveenhakattu totuus, että friikut eivät voisi muuttaa suhdettaan yhteistyöhön ja hankkia työyhteisöä. Kun yksinyrittäjä päästää toisen osalliseksi työhönsä, tuntuu se aluksi rajaloukkaukselta. Pian kuitenkin hahmottuu, että oikean kumppanin kanssa voi tarjota asiakkaille isompia kokonaisuuksia, joista molemmat saavat lopulta enemmän laskutettavaa. Ideointi ja suunnittelu on laadukkaampaa, koska kumppanin kanssa voi pallotella ajatuksia ja toinen ampuu typerimmät ajatukset alas ennen kuin niitä päätyy toteuttamaan saati tarjoamaan asiakkaalle.

Yksi omakohtaisesti toteutunut kumppanuuden etu on ylilaadun karsinta. Monesti yksinään pakertava jää korjailemaan esimerkiksi jonkun valokuvan naaman magentan häivähdystä, vaikka asiakas ei edes villeimmissä laaduntarkastuksissaan kiinnittäisi asiaan huomiota. Hyvät kumppanit osaavat sanoa toisilleen milloin on syytä lopettaa hinkkaaminen ja lyödä hommalle piste ja lasku sisään.

Kumppanuuden kautta voi myös kyseenalaistaa juurtuneita käsityksiään. Aiemmin pidin selvänä, ettei friikku ehdi pitämään mitään kesälomia. Juoksin milloin missäkin kesän lammaspaimenkeikoilla ennen kuin kumppanini sanoi, että hän ei tee heinäkuussa töitä. Olin tyrmistynyt, ein sanominen ei kuulunut tapoihini. Tuntui ammatilliselta itsemurhalta olla venymättä asiakkaiden vaatimuksiin.

Mitä sitten tapahtui, kun pidin kuukauden loman? Asiakkaat toivottivat hyvää lomaa ja palasivat asiaan syksyllä.

Jarno Liski, 36

- Iltalehden toimittaja joulukuusta 2020 alkaen.
- Tutkiva toimittaja Ylellä 2016–2017. Yle Uutisten Suoran Linjan toimittaja 2013.
- Jyväskylän Ylioppilaslehden päätoimittaja 2011–2013.
- Journalistiliiton projektitehtävissä 2011.
- Vuoden freelancer 2015.
- Journalistiliiton Sananvapauden kunniastipendi 2018.
- Yksi Ylegate-kirjan kirjoittajista. Kirjoittanut myös muita kirjoja.
- Humanististen tieteiden kandidaatti Jyväskylän yliopistosta.
- Asuu Hämeenlinnassa perheensä kanssa.
- Harrastaa ruoanlaittoa ja maatalossa touhuilua.

Jokainen yritysjohtaja on rötösherra, Jarno Liski

Pitkään freelancerina työskennellyt Jarno Liski aloitti joulukuussa Iltalehden toimittajana. Hän aikoo ensi töikseen pöyhiä Iltalehden omistavan Alma Median verokuvioita.

Manu Marttinen, teksti ● Juuso Westerlund, kuva

Teit edellisestä työpaikastasi Ylegate-paljastuskirjan. Aiot seuraavaksi kirjoittaa kirjan nimeltä Iltalehtigate.

Kyllä aion sillä ainakin uhkailla kaikkia. Lähinnä ajattelen oikolukijoita ja esimiehiä, jotka saattaisivat yrittää puuttua minun työhöni ja vapauteeni.

Lähditte Yleltä yhdessä Jussi Erosen ja Salla Vuorikosken kanssa. Seuraavaksi aiot houkutella heidät Iltalehteen.

Kyllä kelpaisi heidän seuransa jatkossakin, ja jos vielä saisi **Hännisen Jyrin** mukaan. Siinä porukassa oli erittäin mukava tehdä töitä, kuten myöhemmin myös freelancerina Sallan ja Jussin kanssa.

Eronen ja Vuorikoski pestattiin Ylen jälkeen Suomen Kuvalehteen. Sinä kieltäydyit, koska SK oli liian porvarillinen.

En toki, minusta tuon ajan *SK* meni rekrytointienkin puolesta juuri oikeaan suuntaan: rohkealle journalistiselle linjalle. Tietysti toivon kovasti, että se linja pitää jatkossakin.

Olet kritisoinut media-alalla vähän kaikkia. Ajattelit, että sinua ei kyllä palkkaa kukaan.

Olen kyllä sohinut vähän joka suuntaan ja kritisoinut myös mediapomoja, mitä kaikki eivät ole katsoneet hyvällä. En ilmeisesti ole kuitenkaan ihan kaikkia pomoja suututtanut.

Pääministeri Juha Sipilästä (kesk.) tuli sinulle sokea piste: hän teki kaiken väärin.

En sanoisi näin, mutta kukapa omia sokeita pisteitään tunnistaisi. Ei Sipilä välttämättä tehnyt kaikkea väärin, mutta me toimittajat olisimme voineet toimia alusta pitäen skarpimmin ja koittaa selvittää hänen taustojaan paremmin kuin teimme.

Aiot tehdä Iltalehden viikonvaihdenumeroon jutun Juha Sipilän käsityöharrastuksista.

Kyllä. Me voisimme yhdessä askarrella siellä autotallissa esimerkiksi sellaiset kasvomaskit, jotka estävät kommentoimasta ikäviä kysymyksiä – tai edes esittämästä niitä.

Pärjäilit hyvin freelancerina, ja siksi paheksut toimittajia, jotka hankkivat lisätienestejä tekemällä yritysyhteistyötä.

Tavallaan juuri näin. Tutkivalla journalismilla tienaa niin hyvin, että yritysten yhteydenotot koskivat enimmäkseen sitä, että voisinko minä antaa heille vähän rahaa.

Tutkivat toimittajat ovat media-alan eliittiä, koska he tekevät vain objektiivisia juttuja.

Mietin tätä ihan objektiivisesti, ja eivätkö mainosmyyjät ole media-alan eliittiä? Sieltähän se raha tulee.

Kaikki toimittajien taloudelliset ja poliittiset kytkökset pitäisi julkaista.

Läpinäkyvyyttä pitää toki lisätä, mutta pahempi ongelma on hyväpalkkaisten rivitoimittajien vähyys. Nykyisellä palkkarakenteella ei ole ketään, joka osaisi samastua pörssijohtajan arkeen. Tarjoudun vapaehtoiseksi.

Aiot pöyhäistä sitä, onko Iltalehteä julkaiseva Alma Media hoitanut veronsa moitteettomasti.

Hyvä idea. Koskaanhan ei kannata mennä kehityskeskusteluihin tyhjin käsin, vaan pitää olla jotain, jolla käydä kauppaa. Kiitokset vaan ideasta!

Jokainen poliitikko ja yritysjohtaja on todennäköisesti rötösherra.

”Suuren omaisuuden takana on aina rikos”, sanoi **Honoré de Balzac** aikanaan *Ukko Goriot* -kirjassa. Näinhän se on uskottava. Se [rikos] pitää vain löytää.

Sait kaksi vuotta sitten Journalistiliiton Sananvapauden miekan. Ajattelit, että ”jo oli aikakin!”

Tässä täytyy vakavoitua ja sanoa, että olin todella vilpittömästi yllättynyt ja otettu siitä. Kollegoiden tunnustus tuli siinä Ylegaten jälkimainingeissa, jolloin tarvitsin todella ”julkista rehabilitointia”.

Harmittelet korona-ajassa eniten sitä, että laulaminen baarin pöydällä on jäänyt taka-alalle.

Tämä on monella tapaa väärä väite. Perhevelvollisuudet ja portsarit ovat jo vuosia estäneet pääsyni baariin, ja sitä paitsi lausun siellä runoja. ●

Haloo, onko Joulupukki?

Joulupukin Kuuma linja on jouluaaton ohjelma, jonka muoto pysyy vuodesta toiseen samana. Sitä katsovat myös aikuiset: viime vuonna lähetyksessä jopa kosittiin.

Marja Honkonen, teksti • Johanna Sarajärvi, grafiikka

• Joulupukin Kuumaa linjaa on tehty vuodesta 1991 lähtien, aluksi TV1:ssä ja vuodesta 2000 lähtien TV2:ssa. Ohjelman konsepti on pysynyt melko samana: joulupukki vastaa lähetyksessä lasten puheluihin ja studio-osuuksien välissä esitetään jouluanimaatioita.

• Kuuma linja kuvataan Tohlopissa Tampereella Mediapoliksen studio L1:ssä. Sitä tekevät Pikku Kakkosen ja muut Mediapoliksen työntekijät sekä ulkopuoliset esiintyjät.

Kuva: Yle Kuvapalvelu

"Lähetyksessä luodaan suurta joulun illuusiota. Siksi emme halua murentaa sitä mitään kulmasta."
- Teija Ryösä, Pikku Kakkosen vastaava tuottaja

Joulupukkia on esittänyt ohjelman historian aikana kolme eri näyttelijää. Esiintyjä on ollut sama vuodesta 2012. Ohjelma ei virallisesti kerro, kuka pukkia esittää.

Esiintyjät

Joulupukki
Musiikkitonttu "Vilkku"
Päätonttu
Nettitonttu
6 puhelintonttua
4 pikkutonttua

***Pikkutontut** ovat vaihtuneet sitä mukaa kun he vanhenevat. Usein mukana on tuotantoryhmän omia lapsia.*

***Nettitonttu** lukee sähköpostiin tulleet viestit ja valikoi niitä joulupukin luettavaksi. Jos lähetyksessä tapahtuu jotain yllättävää, hän on ohjaajan luottotonttu: lasten puhelut ovat kestoiltaan arvaamattomia, mutta nettiviestejä voidaan ottaa mukaan lähetykseen tarpeen mukaan.*

***Päätonttu** toimii "puhelinvaihteena" ja valitsee lähetykseen tulevat puhelut. Lähetykseen valitaan puheluita eri puolilta Suomea ja eri ikäisiä lapsia – ja jos lapsi haluaa esittää laulun, jota ei ole ohjelmassa juuri esitetty.*

***Puhelintontut** eivät pääosin ole yleläisiä, vaan ohjelmaan muuta kautta tulleita ihmisiä. Osaon ollut ohjelmassa aiemmin pikkutonttuina. Puhelintonttujen vastuulla on saada lapset avautumaan ja selvittää, mistä nämä haluavat puhua joulupukille.*

TAMMIKUU

Joulun vapaiden jälkeen ohjelman tekijät pitävät palautepalaverin ja pohtivat, pitääkö seuraavaan lähetykseen tehdä muutoksia. Tuottaja kokoaa tiedot puheluiden ja katsojien määristä. Vuoden aikana tehdään myös huoltotöitä. Tänä vuonna naamioitsija **Miia Leppäaho** on esimerkiksi uusinut Joulupukin parran, joka tehdään käsityönä.

SYYS-LOKAKUU

Ensimmäiset palaverit ohjelmasta pidetään alkusyksystä. Vastaava tuottaja, tuottaja ja ohjaaja sopivat, mitä lähetykseen tulee. Tuotantotiimi jakaa tehtävät ja varmistaa, että vakiesiintyjät ovat käytettävissä.

MARRASKUU

Tuottaja ja ohjaaja valitsevat kakkosmiehityksen, joka tarvitaan tänä vuonna poikkeuksellisesti koronaepidemian vuoksi. Vastaava tuottaja valitsee ohjelmahankkijan kanssa ohjelman välissä näytettävät animaatiot. Ohjelmahankkija **Virve Schroderus** on katsastanut animaatioita pitkin vuotta.

Ohjaaja suunnittelee ohjelmassa olevaa yllätysesitystä. Aiempina jouluina se on ollut esimerkiksi pikkutonttujen tanssi tai joulupukin flossaus. Vastaava tuottaja vahvistaa ohjelmaosuuksien kestot, jotka on määritelty aiempien vuosien kokemusten mukaan.

JOULUKUU

Ohjaaja tapaa pukin ja nettitontun. Hän suunnittelee kuvausjärjestykset ja ajolistat sekä arvioi esimerkiksi sitä, kuinka monta puhelua lähetykseen mahtuu. Tohlopin ohjelmasijoittelijat sijoittelevat lähetysjärjestelmä Plasmaan animaatiot ja studio-osuudet. Tuotantokoordinaattori varmistaa, että tiimi ja esiintyjät tietävät aikataulut.

"Tässä tuotannossa on tosi paljon juoksevia asioita: Puhelinlinjojen ja nettikoneiden toiminta, flyygelin viritys, hotelleja, takseja ja junalippuja. Esimerkiksi kynttilöiden polttamiseen studiossa tarvitaan tulityölupa. Pieniä asioita, mutta pitkä lista – melkein kuin lasten lahjatoiveet!"
- Sirpa Mustonen, tuotantokoordinaattori

VIIKKOA ENNEN LÄHETYSTÄ

Lavasteiden pystytys aloitetaan viikko ennen aatonaaton harjoituksia ja valaisu kahta päivää myöhemmin. Samalla tehdään äänikokeiluja. Lavaste on talon suurin ja tuotanto joudutaan pystyttämään osin lavastepajan puolelle.

Tuotantotiimi

Tiina Santaharju, ohjaaja
Tiiu Päivärinta, tuottaja
Sirpa Mustonen, tuotantokoordinaattori
Päivi Puukko, tuotantokoordinaattori
kuvaaja
4 kamerahenkilöä
1 käyttömestari
2 valaisijaa
studio-ohjaaja
äänisuunnittelija
2 äänitarkkailijaa
2 järjestäjää
2 naamioitsijaa
puvustaja

Ohjelman vastaavana tuottajana toimii Pikku Kakkosen vastaava tuottaja Teija Ryösä.

Myös aikuiset lähettävät paljon viestejä ohjelmaan. Viime vuonna lahtelainen mies kosi puolisoaan lähetykseen lähettämällään sähköpostilla.

Puhelut ja viestit

Vastattujen puheluiden määrä per lähetys

220

30–35
Lähetykseen päätyneiden puheluiden määrä

3 500
Tulleiden viestien määrä

30
Ohjelmassa luettujen viestien määrä

n. 200
Ruudussa esitettyjen viestien määrä

Katsojaluvut

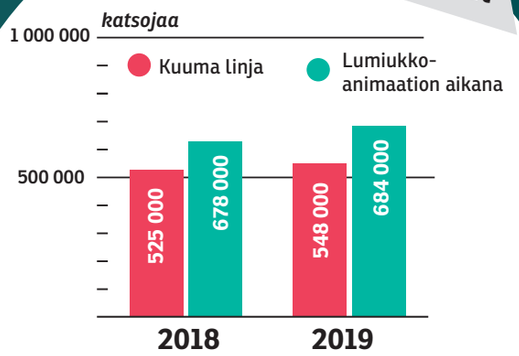

Kuumaa linjaa katsoo vuosittain yli 500 000 ihmistä. Katsojien määrä kasvaa lähetyksen aikana. Ohjelma kestää neljä tuntia. Lähetys alkaa 08.00 ja siinä on neljä suoraa osuutta.

"Tarkoitus ei ole etsiä mestarilaulajia ja runonlausujia, vaan että tulisi mahdollisimman monipuolisia juttuja ympäri Suomen - ja että erilaiset lapset pääsisivät ääneen."
- Tiina Santaharju, ohjaaja

"Yöuni edeltävänä yönä jää aika lyhyeksi. Suoran lähetyksen tekeminen on urheilusuoritus. Kyllä se mehut vie."
- Tiina Santaharju, ohjaaja

"Kerran meillä meni lähetys minuutin pitkäksi. Se oli ihan hirveää, kun Lumiukon musiikki jäi kuulematta ja joulurauhan julistus oli ehtinyt alkaa."
- Teija Ryösä, Pikku Kakkosen vastaava tuottaja

23.12.

Valaistus viimeistellään. Puolen päivän jälkeen tiimi pitää tsekkauspalaverin. Iltapäivällä kaikki esiintyjät tulevat läpimenoharjoitukseen. Harjoituksissa tarkastetaan, ovatko esimerkiksi pikkutonttujen puvut vielä sopivia. Puhelinlinjojen ja muiden yhteyksien toiminta varmistetaan.

24.12.

Lähetyspäivä alkaa aamuviideltä. Ensimmäisenä paikalle tulevat naamioitsijat ja pääesiintyjät. Puhelinlinjat avataan puoli kahdeksalta, mutta soittoja tulee usein jo sitä ennen. Lähetys alkaa kahdeksalta ja päättyy *Lumiukko*-animaatioon, joka alkaa kello 11.28.51 ja päättyy kello 12. *Lumiukon* aikana tuotantoryhmä purkaa osan lavasteista. Ennen lähetyksen alkua tuotantoryhmä on kerääntynyt aiempina vuosina joulupöytään riisipuurolle. Tänä vuonna ollaan kuitenkin koronan vuoksi eri lämpiöissä ja jouluruuat nautitaan yksittäispakkauksista.

JOULUPUKIN YHTEYSTIEDOT

Joulupukille voi soittaa numeroon 02 697 855 jouluaattona kello 07.30 – 11.30. Viestejä ja kuvallisia joulutervehdyksiä voi lähettää osoitteeseen: joulupukin.kuumalinja@yle.fi

AIKAKAUSLEHTIMEDIA

Aikakauslehdet kehittävät kuumeisesti uusia tapoja ansaita, mutta miten käy journalismin? Uutta rahasampoa odotellessaan mediayhtiöt vähentävät tekijöitä ja turvautuvat myös kyseenalaisiin toimintatapoihin. Yksi irtisanotuista on Atso Mikkola, joka päätyi kaupan kassalle Sodankylään.

Nina Erho, teksti ● Otto Ponto ja Susanna Kekkonen, kuvat

KUVA: OTTO PONTO

Atso Mikkola muutti työn perässä Sodankylään. Kotina on lapsuudenkoti. Epäsäännöllisten työaikojen vuoksi hänestä tuli ensiauton omistaja.

Irtisanomispuheluiden oli kerrottu tulevan aamulla puoli yhdeksän ja yhdeksän välillä.

Unelmien Talo & Koti -lehden toimittaja **Atso Mikkola**, 47, oli kävelemässä kotoaan Helsingin Laajasalosta kohti A-lehtien toimitaloa Kulosaaressa, kun puhelin soi.

Puhelun jälkeen Mikkola saapui työpaikalle. Tavaroitaan keräillessään hän muisti edellisen päivän toiveikkaan terhakkuutensa juttuprojektien parissa.

Nyt se tuntui naurettavalta.

A-lehtien asumisen toimituksesta vähennettiin marraskuussa 2018 Mikkola mukaan lukien kahdeksan työntekijää neljästäkymmenestä. Heistä kuusi otti eropaketin.

Mikkola ei ottanut. Hän ajatteli, että työnantajan takaisinottovelvollisuuden aikana isossa talossa aukeaa vähintään sijaisuuksia. Eropaketin ottaneille ei tarvitsisi tarjota niitä, mutta hänelle pitäisi.

Tammikuussa 2019 asumisen toimituksen meillakotona.fi-sivusto etsi narratiivisen journalismin tuottajaa. Mikkola teki haun ennakkotehtävät ja hänet kutsuttiin haastatteluun.

Mikkolalla ei ollut tuottajakokemusta, mutta toimituksen verkkoympäristö ja tuotteet olivat tuttuja.

Haastattelussa käytiin läpi asiat, joiden vuoksi hän ei olisi sopiva tehtävään.

Eeva-lehden toimitussihteerin kesäsijaiseksi Mikkolalla oli sopivaa kokemusta aiemmista työpaikoistaan. Pian hakemuksen jättämisen jälkeen lehden päätoimittaja soitti ja ehdotti, että Mikkola miettisi, haluaako todella hakea paikkaa.

Myöhemmin *Eevan* haku muutettiin päätoimittajan sijaisuudeksi. Siihen Mikkolan kokemus ei sopinut.

”Minua ei haluttu, oli mikä paikka tahansa. Tai puhelinmyyjäksi olisin päässyt.”

Miksi ei haluttu?

”Nuoremmilla toimittajilla on matalammat palkat ja lyhyemmät lomat. He vielä taistelevat paikastaan eivätkä ole niin tarkkoja siitä, kuinka paljon tekevät töitä omalla ajallaan. On näyttämisen halua ja uutta näkökulmaa. Lehdissä halutaan, että nuoret tykkäävät ja nuoret lukijat löytävät. Siinä on tulevaisuuden maksajat.”

SUOMALAISET AIKAKAUSLEHTITALOT etsivät kiivaasti keinoja pysyä pinnalla. Työ niissä muuttuu vinhaa vauhtia: lehtien omat toimitukset vaihtuvat monen tuotteen yhteistoimituksiksi ja verkkoon kehitetään uusia konsepteja.

Viime vuosina talot ovat vähentäneet kymmeniä journalisteja. Uhan alla ovat etenkin toimittajien, valokuvaajien, AD:iden ja graafikoiden työsuhteet. Työtä tilaava porras on toistaiseksi saanut jäädä: päätoimittajat, tuottajat, muutama kuvatoimittaja ja AD. Muuta työtä ostetaan freelancereilta.

Muutoksen taustalla vaikuttaa tietenkin talous.

Suomen suurimmat aikakauslehtitalot A-lehdet Oy ja Otavamedia Oy ovat olleet pitkään voitollisia. Viime vuonna niiden liikevoitto ja liikevoittoprosentti jopa kasvoivat edellisvuodesta.

Liikevaihdot kuitenkin laskevat, koska yhtiöiden perinteisiä päätuotteita printtilehtiä ei enää tilata eikä niissä ilmoitella entiseen tapaan.

Uutta ansaintaa etsitään verkosta, mutta se ei ole helppoa. Kanavia ja kilpailua on paljon. Suureen osaan verkon sisällöistä lukija pääsee käsiksi ilmaiseksi, ja ilmoittajat mainostavat siellä, missä on eniten sopivia kuluttajia.

A-lehtien liikevaihto putosi viime vuonna yksitoista ja Otavamedian neljätoista prosenttia. Kolmas iso aikakauslehtien julkaisija, Sanoman printtiaikakauslehtiyksikkö Sanoma Lifestyle, on samanlaisessa tilanteessa. Liiketoimintajohtaja **Iiro Kulvikin** mukaan yksikön liikevaihto on viime vuosina pudonnut keskimäärin kahdeksan prosenttia vuodessa.

Kun liikevaihto laskee, lyhyen tähtäimen keino turvata voitto on karsia kuluja esimerkiksi uudelleenjärjestelemällä toimintaa ja vähentämällä väkeä. Pitkällä tähtäimellä yrityksen on löydettävä uusia tapoja saada ja kasvattaa myyntiä. Esimerkiksi A-lehdissä kokeillaan molempia.

A-LEHTIEN TOIMITUSJOHTAJA Kaisa Ala-Laurila jakoi viime kuussa yhteensä 26 eropakettia ja yhdet potkut. Pitäisi kuitenkin myös uudistua, ponnistaa printtilehtien myynnistä malliin, jossa raha tulee monesta eri lähteestä. Yhtiön perinteiset brändit, kuten jättiläiset *Apu* ja *Eeva*, pitää säilyttää. Myös alat, joilla yritys on ollut vahvoilla, pitäisi pystyä pitämään hyppysissä. A-lehtien eräs vahvuusalue on ollut asuminen ja sisustus – juuri se yksikkö, josta Atso Mikkola irtisanottiin.

Lukijat ja ilmoittajat on kuitenkin tavoitettava myös uusilla keinoilla.

A-lehdillä on verkkosivustot apu.fi, terve.fi ja meillakotona.fi. Niillä julkaistavien juttujen oheen myydään mainontaa, kaupallista yhteistyötä ja verkkokauppapaikkoja. Meillakotona.fi yhdistää sisustusjuttuja pysyvään verkkokauppaan, jonka nimi on Meillä kotona -kaupat. Kaupan valikoiman kerrotaan perustuvan sisustustoimittajien asiantuntemukseen. Sivuston liikevaihto kasvaa Ala-Laurilan mukaan hyvin.

Apu-vetoinen ajankohtaistoimitus sen sijaan etsii vielä uutta tapaa tehdä rahaa verkossa.

Syksyllä alkanut, yrittäjä **Sami Kuuselan** luotsaama *Apinalaatikko*-podcast perustuu *Avun* ja *Imagen* juttuihin. A-lehdet on hiljattain aloittanut muitakin podcasteja.

Podcasteihin myydään kaupallista yhteistyötä. Sitä ostavan yrityksen edustaja voi olla podcastissa vieraana tai muut keskustelijat voivat puhua yrityksen brändistä ”kohderyhmää kiinnostavalla tavalla”. Mahdollista on myös radiomainonnan tyyppinen spottimainonta.

Ala-Laurilan mukaan kaupallinen yhteistyö merkitään selkeästi myös uusissa tuotekonsepteissa.

Kaikkiaan A-lehdillä on Ala-Laurilan mukaan kahdeksan tulevaisuuden ansainta-aihiota. Podcastien lisäksi niihin kuuluvat videosisällöt, joilla on kaupallinen kumppani. Esimerkiksi hyvinvointiyrittäjä voi maksaa pääsystä terve.fi:n jumppavideoon.

A-lehdet-konserni on viime vuosina ostanut verkkokauppaja markkinointiliiketoimintaa eli osuudet Finnish Design Shopista, Keskisen Kello Oy:sta ja markkinointitoimisto Genero Oy:sta. Kaikkien kolmen liikevaihdot kasvavat kymmeniä prosentteja vuodessa.

Suunnitteilla on myös kapealle mutta kansanväliselle yleisölle suunnattu verkkomedia, vähän kuin journalismin Finnish Design Shop.

Finnish Design Shopin liikeidea on tarjota pohjoismaista

> **Minua ei haluttu, oli mikä paikka tahansa. Tai puhelinmyyjäksi olisin päässyt.**
>
> **Atso Mikkola, entinen A-lehtien toimittaja**

huonekaludesignia ympäri maailmaa. Jospa journalismia voisi myydä samalla tavalla kuin huonekaluja – rajatulle kohderyhmälle, mutta kaikkialle maailmaan?

Ala-Laurila uskoo myös, että lukijat ovat tulevaisuudessa valmiit maksamaan aikakauslehtien verkkosisällöstä. Toistaiseksi aika ei vain ole ollut kypsä.

”Koko maailmassa ei vielä ole kunnon esimerkkiä lifestyle-aikakausmediasta, jossa olisi pystytty luomaan tuotoltaan merkittävä maksumuurimalli.”

OTAVAMEDIAN TOIMITUSJOHTAJA **Timo Kopra** on sitä mieltä, että heidän yhtiössään maksumuuri toimii paikoin ”oikeinkin hyvin”, erityisesti *Tekniikan Maailmassa* ja *Suomen Kuvalehdessä*. Myös *Kotiliedellä* on jo artikkeleita maksumuurin takana. Toistaiseksi yhtiölle tuottoisinta verkossa on kuitenkin mainonta, jota *Tekniikan Maailman*, *Annan* ja *Kotilieden* verkkoalustojen sadat tuhannet viikkokävijät vetävät.

Printtikään ei Kopran mukaan ole kuollut, vaan *Tekniikan Maailman*, *Suomen Kuvalehden*, *Kotilieden* ja pienten erikoisaikakauslehtien *Kanavan* ja *Parnasson* tilausmäärät kasvavat.

Kopraa harmittaa 170 miljoonan lovi, jonka korona tänä vuonna tekee koko suomalaiseen mediamainontamarkkinaan. Aivan erityisesti se harmittaa juuri haastatteluaamuna. Edeltävänä iltana Ylen verkkojutussa ja *A-studiossa* on käsitelty aikakauslehtien veroasioita. *Aikakauslehtien alv-kikkailu Norjan kautta jatkui vuosia, nyt se on johtamassa miljoonamätkyihin*, Yle uutisoi. Veroja ovat (verottajan mukaan) kiertäneet tai (kustantajien mukaan) suunnitelleet niin A-lehdet, Sanoma kuin Kopran Otavamedia. Kopran mielestä on kohtuutonta, että verorahoitteinen Yle repostelee talousvaikeuksissa kyntävien kaupallisen median lehtitalojen veroasioita.

Sanoma Media Finland jakoi syksyllä 2019 aikakauslehtiliiketoimintansa kahtia. *Helsingin Sanomien* ja *Ilta-Sanomien* kanssa symbioosiin saatettiin lehdistä ne, jotka sopivat sisällöiltään päivälehtien kylkeen ja pystyvät tukemaan niiden kasvua. Loput jäivät Sanoma Lifestyleen, jossa keskitytään nimenomaan printtilehtiin.

Hesarin yhteyteen siirtyivät muun muassa *Glorian Ruoka & Viini*, *Sport*, *Meidän Perhe* ja *Vauva*. Jo aiemmin samaa oli kokeiltu *Tiede*-lehdellä. *Ilta-Sanomien* yhteyteen siirtyi *Me Naiset*.

Aikakauslehtien featuresisältöjen toivotaan houkuttelevan *Helsingin Sanomien* digitilaajiksi kuluttajia, jotka eivät ilman niitä tilaisi lehteä, kertoo Iiro Kulvik.

Mainosrahoitteisen *Ilta-Sanomien* sivustolle houkutellaan *Me Naisten* avulla lisää nuoria naisia, joita aiemmassa menaiset.fi:ssä kävi runsaasti. Näin *Ilta-Sanomien* ilmoittajille voidaan myydä kohderyhmässä kattavampaa peittoa.

Iiro Kulvik sai kesällä 2019 vastuulleen Sanoman koko aikakauslehtitoiminnan. Nyt hän vetää yksikköä, jonka liikevaihto tulee käytännössä kokonaan printistä. Sen lehtiä ovat esimerkiksi *Kodin Kuvalehti*, *Gloria*, *Hyvä Terveys* ja *ET-lehti*.

”Klassisissa yleisaikakauslehdissä ei ole nähtävissä erityisen mielekästä polkua, jolla liiketoiminnan ydintä voisi muuttaa”, Kulvik sanoo.

Printtiä tehdään pienenevälle porukalle, joka sitä haluaa tilata.

UUSIA ANSAINTAMALLEJA kehitellessään aikakauslehtitalot ovat panneet pihalle runsaasti journalisteja.

A-lehdistä joutui tänä syksynä lähtemään 16 journalistia, Otavamediasta 23. A-lehtien asumisen toimituksesta vähennettiin syksyllä 2018 kahdeksan, mukaan lukien Atso Mikkola. Otavamediassa samana vuonna alkaneella, vuoden 2019 puolelle venyneellä lehtiperheiden ja kuvaryhmän yt-kierroksella lähtemään joutui yhteensä 27 työntekijää.

Sanoman aikakauslehdissä käytiin 2010-luvulla yt-neuvottelut toisensa perään. Viimeksi syksyllä 2018 lehdistä vähennettiin parikymmentä journalistia. Neuvottelut olivat **Ilja Ojalan** silloin seitsenvuotisen pääluottamusmiesuran neljännet isot Lifestylessä ja viidennet Sanoma Kidsissä.

”Talossa on ollut kaikkien aikojen raskain tunnelma”, Ojala sanoi tuolloin *Journalistille*.

Vakiväen vähetessä työtä ostetaan entistä enemmän ulkoa. Se ei aina ole tuntunut tekijöistä reilulta.

Marraskuussa journalistipiirejä hämmensi henkilöstöpalveluyritys Baronan työpaikkailmoitus. Siinä etsittiin aikakauslehden tuottajaa vakituiseen vuokratyösuhteeseen. Ilmoituksessa ei kerrottu, että työpaikka olisi A-lehtien naiset ja terveys -toimituksessa. A-lehdet oli samassa kuussa vähentänyt 16 journalistia. Jo yt-neuvottelujen alkaessa A-lehdet etsi samalla tavalla digituottajaa asumisen toimitukseen.

Vakituisia vuokratyöntekijöitä on etsitty töille, jotka talosta lähtemään joutuneet olisivat kaiken järjen mukaan voineet tehdä.

Toimitusjohtaja Kaisa Ala-Laurilan mukaan nimettömät rekrytoinnit henkilöstöpalveluyritysten kautta ovat yhtiön normaalia toimintaa ja henkilöstövuokraus on käyty avoimesti läpi henkilöstön edustajien kanssa.

Ala-Laurilan mukaan A-lehdet hakee talon ulkopuolelta osaamista audioon, visuaaliseen tarinankerrontaan ja digitaalisiin konsepteihin. Kaikkiaan kyse on ”ihmisistä, jotka ovat innostuneita tutkimaan sitä, mistä kuluttajat ovat kiinnostuneita ja mihin media on menossa.”

Baronan työpaikkailmoituksesta tällaiset toiveet eivät varsinaisesti käyneet ilmi. Ilmoituksen mukaan haettavan henkilön piti osata esimerkiksi kirjoittaa kauneus- ja terveysjuttuja sekä päivittää sosiaalista mediaa.

Journalistin haastattelemat A-lehtien työntekijät kertovat, että säästöt hankaloittivat työtä jo ennen yt-neuvotteluja. Yt-neuvottelujen seurauksena talosta joutuivat lähtemään muun muassa monen lehden AD:t ja *Avun* toimittajat.

Haastateltavia ihmetyttää, miten yhtiön on tarkoitus julkaista omaperäisiä, hyvältä näyttäviä ja kuulostavia tuotteita, kun työyhteisöt on hajotettu, väkeä on vähemmän, kaupalliset paineet ovat kasvussa ja yksi AD vastaa useammasta lehdestä. Paraskaan freelancer ei tunne lehden tyyliä ja konseptia yhtä hyvin kuin sen omat tekijät, joten tuottamisen ja editoinnin määrä toimituksissa kasvaa. Parhaita freelancereita halutaan, mutta ei välttämättä saada – etenkään, jos palkkioista säästetään.

Taloon jääneitä painaa suru lähteneiden työkaverien kohtalosta ja menetystä tietotaidosta. Uskoa tulevaan koettelee se, ettei rikottujen tekemisen tapojen tilalle ole vielä olemassa uusia. Myös tuleva työtaakka pelottaa.

A-lehdissä on viime vuosina toteutettu moderni työ- ja moderni tila -hankkeet. Työntekijöille on laadittu henkilökohtaiset kehityssuunnitelmat. Omista työpisteistä ja toimituksista on remontoitu yhteisiä tiloja. Niihin kuuluu parvi, jossa voi pitää tauon esimerkiksi joogaamalla tai katselemalla merta. Viesti on ollut, että uusi työ ei kuormita vaan on kivaa.

Kun A-lehdet kertoi yt-neuvottelujen alkamisesta 3. syyskuuta, työntekijöille valkeni, että uutta kivaa työtä ei ollutkaan tarkoitus jatkaa kaikkien kanssa. Niistä, joiden kehityspolku katkesi yt-neuvottelujen seurauksena, johdon puheet uudesta työstä tuntuvat huijaukselta.

Kaisa Ala-Laurila ymmärtää tämän.

”Totta kai se on pettymys ja osa kokee, että työnantaja rikkoi henkisen sopimuksen. Se on ihan normaali tunne. Toivon kuitenkin pystyneeni viestimään, että kaikki oppiminen hyödyttää ihmisiä, menivät he talosta lähtemisen jälkeen mihin tahansa.”

OTAVAMEDIA PUOLESTAAN ulkoisti tänä syksynä valokuvaamisen. Yt-neuvotteluissa joutuivat lähtemään melkein kaikki valokuvaajat. Yhtiö on sen jälkeen houkutellut heitä jatkamaan töitä freelance-yrittäjinä.

Toimitusjohtaja Timo Kopra vertaa valokuvauksen ulkoistamista aiempaan asiakaspalvelun ulkoistamiseen.

”Nyt asiakaspalvelua hoitaa yritys, jonka ydinliiketoimintaa se on.”

Kuvaamisen ulkoistamisen tavoitteita on, että ”kustannukset ovat suhteessa syntyvään sisältöön”. Se tarkoittaa, että kun kuvaajille ei enää makseta kuukausipalkkaa, säästyy rahaa, jonka voi käyttää johonkin muuhun.

Kopran mielestä valokuvaajien vähentäminen ei tarkoita sitä, ettei valokuvia arvostettaisi.

”Kuva on meille ensiarvoisen tärkeää”, hän sanoo.

Kyse on hänen mielestään heikennyksen sijaan kehittämisestä.

”Kun resurssit eivät ole kiinni kuukausipalkkaisissa kuvaajissa, meillä on laajempi joukko kuvaamisen ammattilaisia käytössä”, Kopra sanoo.

Tekijöiden näkökulmasta vakituisesta työntekijästä freelanceriksi siirtyminen tarkoittaa, että palkasta ei enää sovita työehtosopimuksella. Palkkiosta ei välttämättä sovita työnantajan kanssa ollenkaan, vaan työnantaja ilmoittaa sen. Esimerkiksi viime keväänä *Tekniikan Maailma* ilmoitti freelancereilleen ykskantaan, että palkkioita lasketaan koronan takia 10–15 prosenttia.

Freelancereiden ja vuokratyövoiman käyttö myös luo toimitusten sisään kahden kerroksen väkeä.

Kun *Imagen* toimituspäällikkö jäi syksyllä virkavapaalle, toimittaja **Venla Rossia** pyydettiin sijaiseksi. Hän hoitaa tehtävää freelancerina. Samalla kun työ ulkoistettiin, se myös supistettiin puolipäiväiseksi. Ulospäin työnkuvan muutoksista ei haluttu kertoa. Marraskuun *Imagessa* toimituspäällikön työtä tekevä Rossi listattiin lehdelle työskentelevien avustajien joukkoon – ilman etukäteen luvattua toimituspäällikön titteliä.

Myös palkoissa on eroa. Yt-neuvottelujen seurauksena A-lehdistä sai lähteä useita kokeneita työntekijöitä. Koska lähes kaikki lähtijät ottivat eropaketin, työnantajalla on vapautta valita tilalle mieleisiään. *Journalistin* tietojen mukaan A-lehtien asumisen toimituksen uudelle vuokratuottajalle oli syksyllä luvassa 2 900 euron kuukausipalkka. Se on pienempi kuin monien kokeneiden aikakauslehden tekijöiden palkka.

A-LEHDET IRTISANOO journalisteja ja ostaa osuuksia esimerkiksi kello- ja huonekalukaupoista.

Toimitusjohtaja Kaisa Ala-Laurilan mielestä on silti outo ajatus, että yhtiö ei panostaisi journalismiin. Omistajat haluavat, että A-lehdet pysyy mediatalona. Uudet ansaintamallit kuitenkin vaativat uutta osaamista ja uusia työtapoja.

Digitaalisia ilmoitustuloja, jo toimivia omia maksumuureja,

MAINONNAN ARVO 2019

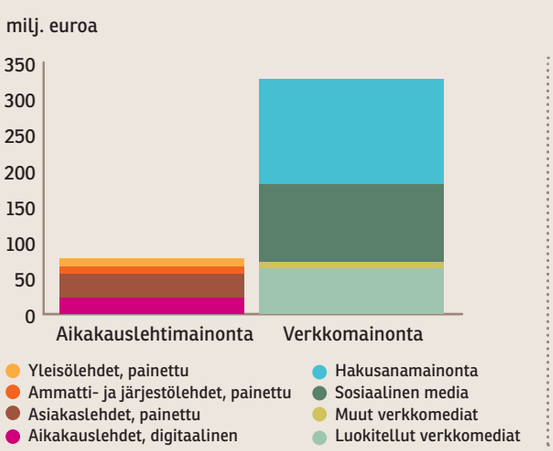

Lähde: Aikakausmedia

LIIKEVAIHDON KEHITYS 2014 – 2019

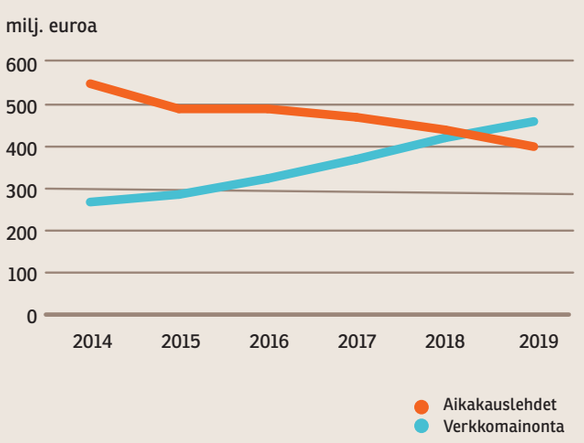

Lähde: Tilastokeskus

featuresisältöjen sanomalehdille tuomia kasvumahdollisuuksia, lehtien podcasteja, videoita, kansainvälisiä tuotteita.

Aikakauslehtiliiketoiminnan tulevaisuuden rakentamisessa on päästy alkuun, mutta varmoista ja tarpeeksi isoista onnistumisista on liian aikaista puhua.

Samaan aikaan iso osa aikakauslehtitalojen tuloista tulee edelleen printistä. Sen valttikortit eli omaääninen kerronta ja vahva visuaalisuus ovat kuitenkin koetuksella, kun väkeä vähennetään, toimituksia yhdistetään ja paukut pannaan kehitystyöhön verkossa.

Varovaista toiveikkuutta on kuitenkin aistittavissa esimerkiksi Sanomilla.

Pääluottamusmies Ilja Ojalan mukaan aikakauslehtiyksikköön jääneillä on ollut ainakin viime aikoina helpompaa. Työ on sujunut ja sen tuloksista voi varovasti iloita. Kesällä 2019 Sanoman aikakauslehtiliiketoiminnan johtajaksi tulleen Iiro Kulvikin alaisuudessa on tehty nyt selkeästi printtilehtiä.

Vaikka printtilehtien liikevaihdon lasku jatkuu, käyrä on pelättyä loivempi. Sanoma Lifestyleen on tänä vuonna palkattu uudet työntekijät kahden lähteneen tilalle ja vakinaistettu kolme uutta.

”Kun strategiamme on uskoa printin säilymiseen, laadun suhteen ei voi ottaa riskejä. Tehokkuuden pitää tulla siitä, että löydämme fiksumpia tapoja tehdä, eikä siitä, että teemme vähemmällä enemmän”, Kulvik sanoo.

KUN ATSO MIKKOLA IRTISANOTTIIN A-lehdistä, moni sanoi hänelle, että kyllä sinä työllistyt. Lukuisista hakemuksista huolimatta oman alan töitä ei löytynyt.

”Jos on 45-vuotias tai vanhempi, on sitä jo vähän liian vanha olemaan toimittaja, niin se vaan on”, Mikkola sanoo.

Freelanceriksi Mikkola ei halunnut ryhtyä. Palkkiot ovat laskeneet, mutta tekijöille asetetut odotukset koventuneet.

Tammikuussa 2019 Mikkola aloitti opinnot silloisessa Markkinointi-instituutissa, nykyisessä Rastor-instituutissa. Keväällä 2020 valmistui liiketoiminnan ammattitutkinto.

Helsingissä Mikkola teki vuokratöitä Finnkinon elokuvateatterissa. Kun korona vei ne, hän alkoi etsiä töitä kaupoista. Työpaikka kassahenkilönä löytyi lopulta lapsuuden kotikunnasta Sodankylästä.

Potkujen jälkeen Mikkola seurasi tiiviisti entisten työkavereidensa työtä ja kyseli kuulumisia. Nyt elämässä on jo paljon muutakin. Silti lehtihylly kiinnostaa, ja hän ostaakin lehtiä. Entisen työnantajan vuokratyökuviot tuntuvat pahalta.

”On tosi surullista, miten A-lehdet on pilannut maineensa hyvänä työnantajana. Olisin toivonut talolle parempaa tulevaisuutta”.

Kassahenkilönä Mikkola saa palkkaa noin puolet toimittajan palkasta. Vuorotyö tuntuu välillä raskaalta.

”Se, mitä tein *Unelmien Talossa & Kodissa*, oli minulle helpompaa. Nyt olen siihen verrattuna epämukavuusalueella, mitä toki pidetään nykyään hienona.”

Kirjoittamista hän jatkaa harrastuksenaan uudesta elämästään kertovassa *Kassahenkilö*-blogissaan.

Kun Mikkola parikymmentä vuotta sitten aloitti muotitoimittajana ja aikakauslehtien kuvausjärjestäjänä, työ vei kaupungille ihmisten pariin. Pikkuhiljaa työstä tuli tietokoneen ääressä istumista. Kuvat ja tiedot haettiin netistä.

”Uudessa työssäni parasta ovat ihmiset. Toimittajan työn loppuaikoina ikävöin ihmisiä ja asioiden näkemistä.”

Mikkola työskenteli A-lehdissä seitsemän vuotta. Sinä aikana yhtiön Forma Publishingilta ostama *Talo & Koti* konseptoitiin *Unelmien Taloksi & Kodiksi*. Vuonna 2016 perustettiin talon kaikkien asumisen lehtien meillakotona.fi-sivusto ja alkoi taistelu tekijöiden ajasta printin ja netin välillä, joista jälkimmäistä olisi pitänyt suosia.

KUVA: SUSANNA KEKKONEN

Monen oppimispolku katkesi syksyllä A-lehdissä. Toimitusjohtaja Kaisa Ala-Laurila toivoo pystyneensä viestimään, että kaikki oppiminen hyödyttää ihmisiä, menevät he A-lehtien jälkeen mihin tahansa.

Mikkola sanoo, että työmäärä kaksin- tai kolminkertaistui A-lehtien vuosien aikana. Ensin tehtiin enemmän, lopuksi vähennettiin tekijöitä.

Mikkolan mielestä se ei kannattaisi. Hän ei ymmärrä, miksi kuluttaja maksaisi halvalla tehdystä lehdestä, kun netissä sisältö on ilmaista. Lehtitalojen säästöt johtavat luovuuden katoamiseen ja siihen, että oikeasti uudet asiat keksitään pääosin muualla, kuten blogeissa ja vlogeissa.

Konseptoidut tuotteet säästävät tekijöiltä vaivaa ideoida kaikki joka kerta alusta. Niiden ”laatikot” pystyy täyttämään periaatteessa kuka tahansa. Esimerkiksi halvempi tai joustavampi tekijä, jos niin halutaan.

Vakituisia toimittajia ei välttämättä tarvita, tähtitoimittajista puhumattakaan.

”Jännää kyllä on, että muualla kuin lehdissä sisällöntuotanto tapahtuu nimenomaan tekijä edellä. Bloggaajan tai vloggaajan persoona on syy, jonka vuoksi mediaa kulutetaan.” ●

Tätä juttua varten on haastateltu useita nykyisiä ja entisiä A-lehteläisiä.

Elinkustannukset ja työsuhteisten palkat nousevat, mutta freelancereiden palkkiot polkevat paikoillaan

Anna-Sofia Nieminen, teksti ● Liisa Huima, kuva

"Minun toimeentuloni perustuu siihen, että elän aika yksinkertaisesti. Ei näillä ansioilla varmaan omakotitaloa, autoa, kaukomatkoja ja usean lapsen elatusta ylläpidettäisi", freelancetoimittaja ja kirjailija Anna Tommola sanoo.

"Eihän tämä urakehityksellisesti järkevää hommaa ole", freelance-toimittaja ja kirjailija **Anna Tommola** toteaa.

Hän ryhtyi freelanceriksi vuonna 2013 ja arvioi, että lehtijutuista maksetaan nykyään suunnilleen saman verran kuin tuolloin.

"Joissakin tapauksissa on ollut hilaamista alaspäin tietyn tyyppisistä tai mittaisista jutuista, mutta juurikaan ei nousua", Tommola kertoo.

Elinkustannukset nousevat, mutta freelancereiden palkkiot eivät. Journalistiliiton työmarkkinatutkimuksista selviää, että valtaosalla freelancejäsenistä palkkiot junnaavat paikoillaan. Samaan aikaan työsuhteisten palkat nousevat vähintään työehtosopimuksissa sovitun mukaisesti. Ero työsuhteisten ja freelancereiden ansioissa siis kasvaa.

Tommola kirjoitti vuosina 2013–2018 *Meidän Perhe* -lehteen *Ymmärrä lasta* -juttuja 500 euron palkkiolla. Toisella juttupaikalla palkkio puolestaan laski 450 eurosta 400 euroon eli 11,1 prosenttia.

Tommolan kokemuksen mukaan myös *Helsingin Sanomissa* palkkiot polkevat paikoillaan tai laskevat. Hän on kirjoittanut *Torstai*-liitteeseen aukeaman juttuja 800 euron palkkiolla vuodesta 2013 lähtien.

Suunnilleen vastaavan kokoisesta *Tiede*-sivujen jutusta Tommolalle tarjottiin vuonna 2018 palkkioksi 500 euroa. Juttu lykkääntyi seuraavalle vuodelle, jolloin eri ihminen ehdotti palkkioksi 400 euroa.

"Lopulta sain sen 500 euroa, koska siitä oli jo sovittu", Tommola kertoo.

JOS PALKKIOT PYSYVÄT vuodesta toiseen samoina, ne eivät kata edes elinkustannuksia samaan tapaan kuin aiemmin, koska inflaatio nostaa kuluttajahintoja.

Tilastokeskuksen kuluttajahintaindeksin avulla voi laskea, että jos vuonna 2013 jutun palkkio on ollut 800 euroa, viime vuonna sen olisi pitänyt olla noin 833 euroa eli kasvaa nelisen prosenttia, jotta se kattaisi keskimääräisen elinkustannusten nousun. Freelancereiden onneksi inflaatio on ollut hidasta.

Yhdeksässä vuodessa 800 euron palkkion olisi pitänyt kasvaa jo satasella. Jos Anna Tommola siis olisi vuonna 2010 saanut jutustaan 800 euron palkkion, olisi hänen pitänyt viime vuonna saada samanlaisesta jutusta jo 899 euroa. Se kattaisi keskimääräisen yli 12 prosentin elinkustannusten nousun.

> **"Me olemme luomassa halpatyömarkkinoita journalismiin.**
>
> Maria Markus, Suomen freelance-journalistien puheenjohtaja

Tommola kertoo, että vuosina 2014–2018 hänen vuosittainen kokonaislaskutuksensa oli 36 000–40 000 euroa ja verotettava tulonsa 26 000–30 000 euroa. Pieni osa laskutuksesta tulee viestinnän töistä, mutta suurin osa journalismista. Lisäksi hän sai esimerkiksi vuonna 2017 muutaman tuhat euroa apurahaa. Hän arvioi, ettei tee ihan täyttä työpäivää. Parin viime vuoden aikana käteen jäävä rahamäärä on vähän noussut, koska merkittävä osa tuloista on tullut kirjojen tekemisestä, ennen kaikkea verottomista työskentelyapurahoista.

HELSINGIN SANOMIEN päätoimittajan **Anu Ubaudin** mukaan palkkioissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia viime vuosina, ja hän on siinä

Freelancereiden palkkiot junnaavat

- Journalistiliitto kysyy freejäseniltä palkkioiden muutoksista kahden vuoden välein. Vuosina 2009–2019 vastaajista noin kaksi kolmannesta, 62–71 prosenttia, kertoi, että palkkiot ovat pysyneet osapuilleen entisellään vuoden takaiseen verrattuna. Palkkioiden pienentyminen oli yleisempää kuin kasvaminen.
- Journalistiliiton työsuhteisten jäsenten keskimääräinen kuukausipalkka kasvoi esimerkiksi vuosina 2014–2020 noin 4,6 prosenttia.
- Vuonna 2018 freelancereiden keskimääräiset ansiot olivat noin 58 prosenttia työsuhteisten keskimääräisistä kokonaisansioista.
- Freelancerit kertoivat käyttävänsä työntekoon keskimäärin 34 tuntia viikossa.

käsityksessä, että avustajat ovat paria yksittäistapausta lukuun ottamatta tyytyväisiä palkkioihinsa. Ubaud vastaa muun muassa *Tiede*-sivuista ja *Torstai*-liitteestä sekä *Meidän Perheestä*, jonka toimitus yhdistyi viime vuonna *Helsingin Sanomien* toimitukseen.

”Varmasti mediataloissa on ennen kaikkea mietitty oman, työsuhteisen väen palkkakehitystä”, Ubaud sanoo.

Hän ei pidä työsuhteisten ja freelancereiden ansioiden eriytymistä epäreiluna, koska työsuhteessa olevien tuottavuusvaatimukset ovat kasvaneet.

”Varmaan olisimme käyneet enemmän keskustelua talon sisällä, jos meillä olisi jotain näyttöä siitä, että avustajamme olisivat tyytymättömiä”, Ubaud sanoo.

Ubaudin mukaan juttujen tilaajat keskustelevat palkkioista avustajien kanssa juttuja sovittaessa tai esimerkiksi silloin, kun solmitaan säännöllinen ja toistuva freelancesuhde. Tommolan kokemuksen mukaan keskustelu palkkioista on ollut käytännössä sitä, että toimeksiantaja on juttua ostaessa ilmoittanut palkkion suuruuden.

”Olen vakaasti sitä mieltä, että me kohtelemme avustajiamme reilusti ja että tällainen näkemys on myös avustajilla.”

Tommola kokee, että juttuja ostavat työntekijät ovat kyllä kohdelleet häntä hyvin. Palkkioiden junnaaminen paikoillaan tai jopa laskeminen ei kuitenkaan ole tuntunut hänestä erityisen reilulta.

SUOMEN FREELANCE-JOURNALISTIEN puheenjohtaja **Maria Markus** pelkää, että ansioiden eriytyminen vaikuttaa negatiivisesti niin freelancereihin kuin työsuhteessa oleviin.

”Me olemme luomassa halpatyömarkkinoita journalismiin”, Markus sanoo.

Markuksen mukaan voi käydä niin, että työnantajat irtisanovat vakituista työvoimaa aiempaa helpommin ja ostavat työn halvemmalla freelancereilta. Freelancereiden on entistä vaikeampi tulla toimeen, jolloin moni palaa loppuun tai vaihtaa alaa. Samalla työn laatu heikkenee.

Vuodesta 2007 saakka freelancerina työskennelleellä Markuksella on myös kokemusta palkkioiden junnaamisesta. Hän kertoo, että teki erääseen lehteen usean vuoden ajan töitä samoilla palkkioilla. Vuonna 2012 hän yritti neuvotella 10 prosentin korotuksen vedoten kuluttajahintaindeksiin.

”Sanottiin, että tilaajan mielestä on parempi antaa työt sellaiselle, joka arvostaa töitä enemmän. Eli asiakas lähti”, Markus kertoo.

Hän pitääkin erittäin tärkeänä, että liitto ajaa kollektiivista neuvotteluoikeutta freelancereille. Toinen tärkeä asia on hänestä se, että palkkiosta puhutaan, jotta tietoisuus niistä kasvaa.

Juttua varten on haastateltu myös Journalistiliiton edunvalvontajohtaja Petri Savolaista ja Tilastokeskuksen yliaktuaari Kristiina Niemistä.

Melissa Heikkilä

Melissa Heikkilä loikkasi Ylioppilaslehdestä The Economistiin. Forbes valitsi hänet yhdeksi media-alan lupauksista.

Marja Honkonen, teksti ● Eeva Rinne, kuva

Melissa Heikkilän, 28, urapolku oli *Ylioppilaslehteen* saakka suomalaiselle nuorelle toimittajalle melko tavallinen: Ensin lukioikäisenä Nuorten Ääneen, sitten opintoja valtiotieteellisessä ja kesätöitä *Hesarissa*. Vaihtovuosi Lontoossa. *Ylioppilaslehden* aikoihin Heikkilä myös luki uutisia englanniksi Ylellä.

Sitten, syksyllä 2017, Heikkilä sai pitkän määräaikaisuuden yllättävästä paikasta – *The Economistista*.

Heikkilä oli tavannut Helsingissä teknologiatapahtuma Slushissa kaksi lehden toimituspäällikköä ja onnistui sopimaan näiden kanssa kahvit Lontooseen jutellakseen juttuideoista.

Kahvitreffejä oli lopulta kolmet. Kävi ilmi, että lehti kaipasi täydennystä sometiimiinsä.

”Aavistin, että jokainen kahvitapaaminen oli vähän kuin työhaastattelu, mutta rennompi”, Heikkilä kertoo.

Loikka ulkomaille oli ammatillisesti hurja, Heikkilä myöntää.

”*Ylioppilaslehden* toimitus on kerrostalon kellarissa, ja yhtäkkiä olin Lontoossa kerrostalon tasanteella, josta näkyy London Eye. Ja **Bill Gates** kirjoittaa samaan lehteen.”

KAHTA VUOTTA MYÖHEMMIN Heikkilä aloitti *Politico Europen* teknologiatoimittajana. Yhdysvaltalaislähtöinen *Politico* on asiantuntijoille ja päättäjille suunnattu verkkomedia, jonka päätuotteita ovat uutiskirjeet ja analyysit. Euroopan-versio on viisivuotias ja sen toimitus sijaitsee Brysselissä.

The Economistin toimitukseen verrattuna *Politico Europe* on nuori, kansainvälinen ja rento, Heikkilä sanoo. Hän kuuluu kahdeksanhenkiseen teknologiatiimiin, joka tekee paljon yhteistyötä muun muassa teollisuus- ja kilpailupolitiikkaa seuraavien tiimien kanssa.

Brysselissä hyvät lähdesuhteet ovat journalistin työssä ensisijaisen tärkeitä, Heikkilä sanoo. Ensimmäisinä työkuukausinaan hän lähestyi sähköpostitse satoja ihmisiä ja sopi kahvitreffejä, vähintään neljät per päivä.

Suhteet lähteisiin ovat Heikkilän mukaan korostuneet entisestään pandemian aikana. Puhelimessa täytyy olla oikeat numerot, jotta voi saada uutisvinkkejä tai vuotoja Signalissa ja WhatsAppissa.

Ulkomaisella uralla alkuun pääseminen on Heikkilän mukaan vaatinut taitoa myydä itsensä ja pokkaa avata suunsa oikeassa paikassa. Häntä on auttanut myös se, että englanti on hänelle toinen äidinkieli.

KANSAINVÄLISESSÄ TYÖNHAUSSA Heikkilää auttoi lisäksi suhteellisen pitkä työkokemus Suomessa. Maailmalla moni nuori journalisti etsii ensimmäisiä oikeita töitään vasta valmistumisen jälkeen. Heikkilä taas saattoi kertoa kirjoittaneensa kolumnia valtakunnalliseen päivälehteen ja juontaneensa suoraa lähetystä.

Ei uran aloittaminen ulkomailla silti helppoa ollut. Vuonna 1843 perustetussa *The Economistissa* Heikkilä kohtasi Suomeen verrattuna hyvin jäykän brittiläisen toimitushierarkian.

Toisaalta lehden pääkirjoitusten aiheet ja linja päätettiin koko toimituksen viikkopalaverissa tasavertaisesti väitellen, kuten brittien huippuyliopistoissa.

”Se oli pelottavaa ja ufoa”, Heikkilä muistelee.

Meni vuosi, että hän löysi rohkeuden ”pitchata” itsekin toimituksen johtoa ja huippukolumnisteja vastaan. Väittelyihin piti valmistautua hyvin.

”Sieltä saattoi tulla jotain tosi erikoisiakin argumentteja. Menestyminen vaati sitä, että ne pystyi kumoamaan lennosta.”

Teknologiassa Heikkilää kiinnostaa ”ihan kaikki” – etenkin se, miten teknologia vaikuttaa ihmisiin ja yhteiskuntaan.

”Olen ollut aina internetissä ja rakastanut tietokoneita ja netti-ilmiöitä.”

Suomalaisuudesta on Heikkilän mukaan EU:n

Melissa Heikkilä on teknologiatoimittajana erikoistunut muun muassa alustatalouteen ja työntekijöiden oikeuksiin sekä tekoälyyn.

teknologiapolitiikan seuraamisessa yllättävää etua.

”Komissio rakastaa Suomea. Jos EU:ta johtavat Saksa ja Ranska, niin teknologiapolitiikassa Suomi on ihan ’up there’. Suomella on paljon aloitteita ja ideoita, jotka inspiroivat EU:n teknologiapolitiikkaa.”

Esimerkiksi EU-puheenjohtajuuskautensa aikana Suomi profiloitui reilu datatalous -teemalla.

VIIME KEVÄÄNÄ HEIKKILÄ valittiin *Forbesin* markkinointi- ja media-alan 30 under 30 -listalle. Talousmedia listaa vuosittain eri aloilta nuoria ammattilaisia, joista se povaa tulevaisuuden kärkinimiä. Suomesta mukana oli myös Woltin varatoimitusjohtaja **Marianne Vikkula**.

Heikkilä uskoo journalismin elinvoimaan, vaikka pitää alaa vaikeana.

”*Politico* on ensimmäinen vakinainen työpaikkani, vaikka olen ollut alalla kymmenen vuotta.”

Ulkomailla Heikkilä on herännyt journalismin rakenteellisiin ongelmiin, kuten siihen, että toimituksissa työskentelee pääosin edelleen lähinnä vain valkoisia, hyvin toimeentulevia ja eliittiyliopistoista valmistuneita ihmisiä. Harjoittelupalkalla ei makseta asuntoa Euroopan pääkaupungeissa, vaan rahaa on oltava omasta takaa. Ensimmäisen paikan saa usein suhteilla.

”Vaatii kulttuurista ja rahallista pääomaa ja valmiin suhdeverkoston, että edes pääsee alalle.”

Nyt rakenteista ja toimitusten moninaisuudesta kuitenkin puhutaan paljon, Heikkilä sanoo. Hän haluaa osaltaan olla varmistamassa, ettei journalismia tehdä vain valkoisten, varttuneiden ja varakkaiden miesten näkökulmasta.

”Haluan olla tällä alalla siihen saakka, kun se ei enää halua minua.”

Melissa Heikkilä, 28

- Politico Europen teknologiatoimittaja. Aloitti työssään elokuussa 2019.
- Valittiin keväällä Forbesin 30 under 30 -listalle media-alalta.
- Työskenteli aiemmin The Economistin toimittajana ja toimitussihteerinä.
- Työskennellyt myös Ylioppilaslehdessä, ylioppilaslehti Ainossa, Helsingin Sanomissa ja Ylessä. Aloitti uransa Nuorten Ääni -toimituksessa.
- Opiskellut viestintää Helsingin yliopistossa ja kansainvälisiä suhteita University College Londonissa, missä hän oli Erasmus-vaihdossa vuonna 2016.

Moni toimittaja harkitsee viestijän uraa. Toimittaja ei kuitenkaan ole automaattisesti viestinnän ammattilainen. Kolme ex-toimittajaa listaa viestijöiksi hakeutuvien toimittajien kompastuskiviä.

Anna-Sofia Nieminen, teksti ● Samuli Ikäheimo, kuva

Riihimäen kaupungin viestintäja markkinointipäällikkö **Mia Miettinen** rekrytoi hiljattain viestinnän asiantuntijan. Hän kävi läpi noin 120 työhakemusta ja totesi, että toimittajat eivät ole kovin hyviä kertomaan vahvuuksistaan.

”Osaamisesta kertominen on aika ohutta ja ylätasolla”, Miettinen sanoo.

Saman ongelman kanssa hän paini aiemmin itsekin. Miettinen haki viestinnän päällikkötason töitä lähes parin vuoden ajan ennen kuin loppuvuodesta 2018 tärppäsi. Aiemmin hän työskenteli eri tehtävissä sanomalehdissä, viimeksi uutispäällikkönä *Etelä-Suomen Sanomissa*.

Työhakemuksiaan parannellessaan Miettinen oivalsi, ettei riitä, että kertoo esimerkiksi seuranneensa uutispäällikkönä analytiikkaa. Pitää kertoa, mitä hyötyä analytiikan seuraamisesta on ollut ja miten uusi organisaatio voisi hyötyä siinä kertyneestä analytiikan osaamisesta.

Toisena ratkaisevana asiana Miettinen pitää sitä, että opiskeli viestinnän johtamisen koulutusohjelman Helsingin yliopistossa. Siitä sai konkreettisen viestintään viittaavan merkinnän cv:hen, jossa koko työhistoria 1990-luvun lopulta lähtien oli journalismin parista.

”Mediaviestintä on aika pieni osa viestijän työtä, ja se kannattaa tiedostaa hakiessa”, Miettinen sanoo.

Esimerkiksi hänen nykyiseen työhönsä kuuluu kaikenlaista brändityöstä viestinnän opettamiseen ja esihenkilönä toimimisesta sisäisen viestinnän kehittämiseen.

STRATEGINEN AJATTELU, pitkäjänteinen suunnittelu ja erilaisten työkalujen hallinta ovat asioita, joihin tämän jutun haastateltavat eivät koe toimittajakokemuksen valmentaneen.

WWF Suomen viestintäjohtaja **Joonas Fritze** kertoo, että etenkin aloittelevana viestijänä hänen oli vaikea pitää mielessä strateginen ”miksi?”-kysymys. Miksi järjestön kannattaa tai ei kannata vaikkapa laatia jokin artikkeli?

”Vaikka hyvä uutisnenäni haistaisi mielenkiintoisen aiheen, josta voitaisiin tehdä juttu ja se varmasti kiinnostaisi, niin pitää osata miettiä, miten sen sisällön tuottaminen auttaisi organisaatiota tavoitteiden saavuttamisessa ja strategian toteuttamisessa”, Fritze kuvailee.

Hän aloitti WWF:n viestinnän harjoittelijana vuonna 2014. Sitä ennen hän teki usean vuoden freelance- ja pätkätöitä toimittajana, pisimpään Ylen eri ohjelmissa.

WWF:llä hän sai pian vakinaisen paikan tiedottajana, ja sittemmin titteli muuttui viestintäasiantuntijaksi. Työ sisälsi paitsi mediaviestintää, myös esimerkiksi tapahtumien järjestämistä, sosiaalisen median päivittämistä ja uutiskirjeiden koostamista.

Tänä kesänä hän aloitti viestintäjohtajana. Fritze kertoo, että haluaa tiimiinsä ihmisiä eri taustoista. Toimittajatausta ei hänestä ole haitaksi, mutta pitkäkään kokemus isosta tiedotusvälineestä ei automaattisesti avaa ovia viestinnän töihin.

Toki tämä riippuu tehtävästä: toimittajatausta antaa Fritzen mielestä parhaat evät mediasuhteiden hoitamiseen, mutta jos työnkuvaan kuuluu monipuolisesti viestinnän tehtäviä, muut asiat painavat valinnassa.

PAULIINA PIETILÄ hakeutui viestintäalalla aluksi toimistoihin viestintäkonsultiksi, ensin viestintätoimisto Hill+Knowltonille ja sitten mainostoimisto TBWA\Helsinkiin. Hän ei hakenut avoimissa hauissa, vaan pääsi kontaktiensa kautta työhaastatteluihin, vaikka paikkoja ei ollut virallisesti auki.

”Markkinointi- ja viestintätoimistot ovat tosi hyviä paikkoja opetella viestintää. Niissä näkee hienosti, mitä kaikkea siihen kuuluu”, Pietilä sanoo.

Hän työskenteli aiemmin vuosia STT:llä eri tehtävissä, muun muassa taloustoimittajana, tuottajana ja esihenkilönä. Jo silloin hän päätyi tekemään myös viestinnällisiä tehtäviä, kuten toimituksen sisäisen viestinnän ja STT:n somepresenssin kehittämistä.

Kuntatoimittajana työskennellessään Mia Miettinen ajatteli, että ymmärtää kuntakenttää hyvin. Nyt Riihimäen kaupungin viestintä- ja markkinointipäällikkönä hän on oivaltanut, miten vähän aiemmin ymmärsikään.

Toimistoissa Pietilä oppi tekemään eri organisaatioille viestintäsuunnitelmia ja toteuttamaan niitä. Työhön kuului myös mediaseurantaa ja siitä raportoimista. Täysin uutta oli esimerkiksi englanniksi kirjoittaminen ja Powerpoint-presentaatioiden tekeminen.

Kesällä Pietilä aloitti Gummeruksen markkinointiviestinnän tuottajana. Työ on osin samankaltaista kuin toimistoissa, mutta uutena on tullut esimerkiksi sosiaalisen median mainoskampanjoiden ostamista. Paljon opettelemista on myös itse alassa, esimerkiksi kirjan kustannusprosessissa ja painon toiminnassa.

VIESTINNÄN TÖIHIN SIIRTYMINEN voi vaatia toimittajilta myös identiteetin työstämistä. Pietilä kertoo, että hänelle oli vaikeaa tehdä toimistoissa viestintää yritykselle kuin yritykselle.

> "Mediaviestintä on aika pieni osa viestijän työtä, ja se kannattaa tiedostaa hakiessa.
>
> Mia Miettinen, Riihimäen kaupungin viestintä- ja markkinointipäällikkö

Työpaikan vaihtaminen kustantamoon helpotti. Siinä missä hän aiemmin edisti STT:llä tiedonvälitystä, nyt Gummeruksella hän edistää itselleen rakasta lukemista.

”Koen, että olen päivittänyt identiteettini enemmänkin siihen, että olen kulttuuri- ja media-alan ammattilainen”, Pietilä sanoo.

Mia Miettinen sanoo, ettei töitä vaihtaessaan miettinyt koko identiteettikysymystä. Hän kaipasi vaihtelua ja kehittymismahdollisuuksia, ja niitä tuntui löytyvän enemmän viestinnän kuin journalismin parista.

Joonas Fritzelle yksi syy vaihtaa viestintään oli nimenomaan halu päästä edistämään omien arvojen mukaisia asioita. Silti WWF:n viestinnän harjoittelijana aloittaessaan hän jätti jalan journalismin oven väliin ja teki samalla vuoroja *Helsingin Sanomien* urheilutoimituksessa. Viestijän ja luonnonsuojelijan identiteetti löytyi kuitenkin nopeasti.

”Se, että saa olla rehellisesti puolueellinen, on ihan nastaa”, Fritze toteaa.

Efter Journalistens Yle-granskning – nyanställningar och tydligare regler för inhopp och vikariat

Lina Laurent, text ● Karl Vilhjálmsson, foto

Släcks ljuset efter ett år eller finns det orsak att fira ett år till? På Yles så kallade ungdomskanaler får programledarna i regel kontrakt endast för ett år i taget. Orsaken är, enligt arbetsgivaren, "kanalens natur". Journalisterna Märta Westerlund och Mikael Stenlund jobbar på Yle Extrem. "Vi kanske inte ses som en resurs att investera i. Ibland är jag orolig över om man karriärmässigt målar in sig i ett hörn när man jobbar heltid på Extrem", säger Mikael Stenlund.

”Osäkerheten, den är som bortblåst. Nu kan jag planera mitt liv längre än till den sista december.”

Redaktören i andra änden av telefonen är upprymd. Hen har nyligen fått veta att hen är en av de cirka 20 Yle-journalister som tack vare fackets och arbetsgivarens genomgång av långa visstidskedjor nu får en fast anställning.

”Det känns jättebra på alla sätt, men det har varit en jävla lång väntan”, säger redaktören som jobbat för Yle i över tio år, med över 70 olika kontrakt.

I februari i år riktade tiotals visstidsanställda på Svenska Yle skarp kritik mot bolagets personalpolitik (*Journalisten* 2/2020). En del hade jobbat på korta kontrakt i närmare tio år, andra jobbade som timanställda men som om de var heltidsanställda.

Efter granskningen ordnades personalmöten där ledningen lovade förändring. Och redan innan granskningen hade facket inlett en process för att tillsammans med arbetsgivaren gå igenom samtliga visstidsanställda arbetsavtal på hela Yle. I dag, nio månader senare, har reglerna kring inhopp blivit tydligare och över 20 personer med långa visstidsanställningar har fått löfte om fast anställning. Samtidigt är personalläget på nyhetsdesken ”utmanande” och visstidsanställningarna fortfarande vardag bland annat på de så kallade ungdomskanalerna.

PÅ SVENSKA YLE anställdes strax efter *Journalistens* granskning två journalister till nyhetsdesken i Böle. Desken arbetar bland annat med webbnyheter och är den enhet som i störst utsträckning använder inhoppare. Tidigare kunde inhoppare jobba så gott som heltid, i dag finns tydligare spelregler för när bolaget ska använda timanställda och när det är mer motiverat att anställa någon med ett tidsbundet månadsavtal.

”Det är ett steg i rätt riktning. Vi kommer ändå att, i enlighet med kollektivavtalet, fortsätta granska grunderna för visstidsanställningar”, säger **Anu Kähkönen**, Yles huvudförtroendeperson.

Flera erfarna inhoppare lämnade Svenska Yle efter sommaren, en del på grund av personalpolitiken, andra på grund av att de inte fick lika mycket jobb som tidigare.

”Jag ville inte bli kvar och hänga i Yles usla system. Jag gör annat nu och har inte inte ångrat mig en sekund.”

Det säger en av dem som lämnat bolaget och som medverkade i *Journalistens* artikel i vintras. Personen säger att hen ”drog sina slutsatser” när hen inte fick någotdera av de lediganslagna fasta jobben vid nyhetsdesken.

En annan av dem som medverkade i den förra artikeln jobbar i dag som vikarie och tänker fortsätta jobba på Svenska Yle. Redaktören säger att personalpolitiken blivit tydligare.

”Vikariaten är klart utsatta, man kan anmäla sitt intresse till dem och bolaget meddelar vem som fått dem. Det är mer öppenhet och det tycker jag om.”

Redaktören säger att det märks att många inhoppare lämnat bolaget.

”Det är svårt att få folk att räcka till, särskilt på nyhetsdesken.”

> ”Varje år funderar jag om jag gjort tillräckligt.
>
> Mikael Stenlund, programvärd, Yle Extrem

Markus Ekholm, förtroendeperson på Svenska Yles fackavdelning bekräftar att läget på nyhetsdesken är utmanande.

”Vi jobbar med frågan. Desken är under lupp.”

Vad säger då Svenska Yles ledning? **Kerstin Häggblom**, chefen för administration och personal, har gått i pension. Hon efterträddes av redaktionschef **Peter Sjöholm**. Sjöholm inleder telefonintervjun med att fråga om är okej att han spelar in samtalet.

Sjöholm berättar att bolaget vidtagit flera åtgärder. För det första finns det en märkbar förskjutning mot fler tillsvidareanställda, i år tillsvidareanställs 21 personer enbart på Svenska Yle. För det andra ska de timanställda och visstidsanställda höras bättre, bland annat i regelbundna utvecklingssamtal och i samtal med Svenska Yles direktör **Johanna Törn-Mangs**. För det tredje kommer frilansar och inhoppare som uppfyller vissa kriterier att omfattas av företagshälsovård från maj 2021. Förmånen ska gälla dem som i snitt jobbat 18 timmar i veckan under en period på 100 dagar.

Och desken – hur skulle du beskriva personalläget där?

Sjöholm är tyst en stund.

”Nyhetsverksamhetens natur är sådan att bortfall alltid behöver ersättas. Därför finns det helt klart ett stort behov av timanställda som med kort varsel kan hoppa in. För tillfället skulle jag säga att coronan innebär att vi har ett lite utmanande läge men än så länge får vi ihop verksamheten.”

I SAMBAND MED fackets och arbetsgivarnas stora granskning av visstidsanställningar finns det ett område Anu Kähkönen gärna skulle se en lösning på – de så kallade ungdomskanalerna. Till dem hör bland annat Yle Extrem, där programvärdar i regel endast får ett år långa kontrakt med hänvisning till ”kanalens natur”

Journalisterna **Märta Westerlund** och **Mikael Stenlund** har jobbat för Yle sedan 2014 och 2012. Under de senaste åren har de jobbat som programvärdar, hon för *Extrem morgon* och han för *Extrem veckoslut* samt programmet *Mikael & Krippe*.

Båda har förståelse för att Extrem vänder sig till en ung målgrupp och att det därför är delvis motiverat att de som är kanalens ansikte utåt också är unga. Samtidigt tycker de att förfarandet visar att Yle inte uppskattar de ungas expertis.

”Det känns gammalmodigt att inte våga anställa fler unga. Man skulle vilja få chansen, kunna utvecklas och sedan söka sig vidare”, säger Westerlund.

Hon tycker att diskussionen om de visstidsanställdas arbetsvillkor blivit öppnare under det senaste året.

”Förr kändes det som om ingen lyssnade. Nu upplever jag att sakerna diskuteras. Jag har talat med min egen producent och också högre upp och budskapet är ’Vi hör dig och vi jobbar på det’”, säger Westerlund.

Kollegan Stenlund tycker också att arbetsvillkoren diskuteras i högre grad men upplever inte att det skett så stora förändringar. De tidsbundna kontrakten gör Extrem till en stressig arbetsplats

”Vi uppmanas att tänka långsiktigt: att testa nya kanaler, nya format och nya plattformar men det är lite svårt när man inte själv vet var man är om ett år.”

”Men det är en trevlig arbetsplats med bra kollegor och ett meningsfullt arbete.”

De korta kontrakten är bra när man studerar säger Stenlund.

”Innan man kan investera i sin egen framtid eller planera familj och bostad behöver man ändå ett löfte om en någorlunda stadig inkomst. Och varje år funderar jag om jag gjort tillräckligt eller om det skett ett skifte i bolagets vision så att jag inte längre passar in.”

Läs mer om processen som ledde till att över 20 långvariga visstidsanställda nu får fast anställning på Yle i artikeln på sidan 6.

Journalistförbundet lanserar podcast

Lina Laurent, text ● Karl Vilhjálmsson, foto

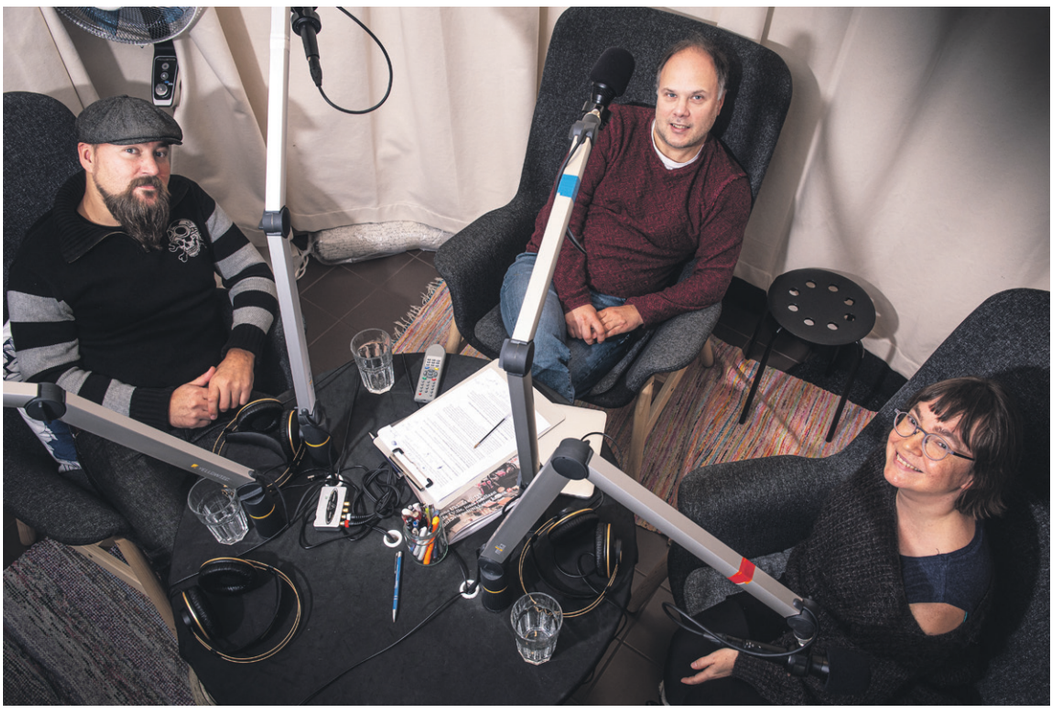

”I Jpodden talar vi till vår egen yrkeskår och det är helt okej, och till och med önskvärt, att tala om insidegrejer”, säger Magnus Londen (i mitten), programvärd för Jpodden. I poddens första avsnitt samtalar han med fotojournalisten Niklas Meltio och illustratören och nyhetsgrafikern Maija Hurme.

”Du ska känna att det här är en podd som berör dig och ditt yrkesliv. Du ska få höra vad intressanta människor i din bransch tänker – få insikter, tips och känna att det finns ett hem för dig i poddvärlden.”

Programvärden **Magnus Londen**, journalist och författare, har nyligen bandat in *Jpoddens* första avsnitt. Det går inte att ta miste på ivern. Gäster i det första avsnittet är illustratören och nyhetsgrafikern **Maija Hurme** och fotojournalisten **Niklas Meltio**. Temat är bildens väg in i tidningen.

”Det var jätteroligt att sitta ner i en timme och bara tala journalistik och inte behöva fundera på hur intressant det är för allmänheten”, säger Magnus Londen.

För blir det för allmänt finns det också en risk för att det blir för platt, säger han.

Utgångspunkten för podden är att målgruppen är insatt i mediefrågor men kanske inte helt har koll på olika underavdelningar inom journalistiken.

”Och man ska kunna kritisera. Tar vi för mycket hänsyn blir det inte intressant. Sedan får lyssnarna kritisera podden hur mycket som helst”, säger Londen.

Att inleda en ny podd, som dessutom saknar garantier för en fortsättning, är inte helt lätt. Magnus Londen säger att det svåraste är att hitta tonen och konceptet.

”Det tar en stund att hitta poddens själ och podden är lite trevande i början. Det är naturligt men jag är inte orolig. Vi kommer att bli bättre.”

HUR KOMMER DET SIG att Journalistförbundet satsat på att göra podcast, på svenska? Allt började med ett, på grund av coronaläget, inställt svenskt seminarium. Utbildningschef **Nina Porra** funderade då på att ordna ett webbinarium för förbundets svenska medlemmar. **Tommy Pohjola**, vikarierande svensk kommunikatör och frilansjournalist för tidningen *Journalisten*, föreslog då podden som ett alternativ.

”Småningom tyckte jag att hans förslag verkade mer och mer intressant, speciellt efter ett så ovanligt år. Vi bestämde oss för att pröva på något nytt och spännande och för att ta en liten risk”, säger Nina Porra.

Vad önskar du att medlemmarna får ut av *Jpodden*?

”Att de ska känna sig hemma. Jag hoppas också att de får nya idéer och inspirerande synvinklar på aktuella och relevanta frågor och att de sedan diskuterar det de hört med sina kolleger och vänner.”

Journalistförbundet har också tankar på en finsk podcast men ingenting är bestämt.

”Det här är ett pilotprojekt på många sätt och jag är glad att vi får göra det på svenska. Ni är inte så många som de finskspråkiga och det är roligt att göra det i mindre skala”, säger Nina Porra.

Hon hoppas att också de finskspråkiga medlemmarna hittar till *Jpodden*, inte bara för att öva sin svenska utan för att de ska få en inblick i den finlandssvenska medievärlden.

Nina Porra understryker att podden är ett gemensamt projekt – inte något som förbundets kansli bestämmer över.

”De teman som diskuteras ska komma från fältet och vara angelägna för medlemmarna. Feedback är otroligt viktigt. Jag hoppas på att få jättemycket respons efter varje avsnitt.” ●

Jpodden

- Jpodden är Journalistförbundets svenska podcast.
- Första avsnittet publiceras fredagen 18 december 2020.
- Jpodden finns bland annat på Apples och Googles podcasttjänster. Du kan också lyssna på podden via förbundets webbplats.
- Är ett pilotprojekt med sammanlagt tre avsnitt. Avsnitt två och tre sänds i våren 2021.
- Programvärd är journalisten och författaren Magnus Londen.
- Fortsättningen beror främst på vilken respons podden får bland medlemmarna och på ekonomiska frågor.
- Podcasten görs i samarbete med Jaksomedia som står för de tekniska lösningarna.

Du kan skicka respons via förbundets sociala medier eller till Lina Laurent, som nu tar över som poddens producent efter Tommy Pohjola, lina.laurent@vintermedia.fi.

Daghem, inte maffian

Av förekommen anledning intresserar kommunalval mig och vårens val den 18 april känns extra intressant.

Dels för att valet kommer att genomföras i en virusepidemi, vilket är outforskad terräng för vår demokrati. Dels för att valrörelsen blir ett stresstest för nyhetsmedierna.

Nyhetsmedier testas förstås också annars, men deras förmåga att fungera som flankstöd för den demokratiska processen blottas i samband med valrörelser.

Jag har på annat håll (*HBL* 30.4.2019) argumenterat för att hur väl nyhetsmedier klarar av det detta uppdrag inte ska bedömas i efterhand, utgående från själva valresultatet. Mediekritiken ska vara fortgående, till och med föregripande. Här ett försök.

I BEVAKNINGEN av valrörelser är fallgroparna många. En del gräver nyhetsmedierna själva. De envisa försöken att göra kommunalvalet till ett borgmästarval i de städer som gått in för den modellen är ett exempel. Det är att sidsteppa den demokratiska makten, alltså fullmäktige.

En annan fallgrop är frågan om vad kommunalvalets tema är. Frågan har inget entydigt svar, men det finns en tendens bland journalister och kommentatorer att ge ett förenklat svar: Kommunalvalet handlar om regeringens politik.

Fastlandsfinland har 294 kommuner. Riksdagspartierna är verksamma i många av dem men ett partis nationella politik är annorlunda än dess kommunala, främst på grund av att kommunfullmäktigen inte kan fatta beslut som påverkar den nationella politiken.

Det här är inte ett problem för lokala medier, som skriver om dålig inomhusluft i skolor, indragna bussturer och för få daghemsplatser. Men när riksmedier närmar sig kommunalvalet med vinklingen ”nu testas regeringens politik” så skiner ett ointresse för lokala frågor igenom.

Men nyhetsmedier ska inte bli medlöpare till partier som vill bygga sin valrörelse på icke-kommunala frågor.

Det här utnyttjas av partier som vill göra kommunalvalet till en diskussion om nationell, till och med internationell politik.

Frågor som fullmäktige har noll inflytande över är en dålig kompass för väljare som ska orientera sig i valrörelsen. För vad spelar kandidatens EU-kritik för roll om hen inte kan svara på den oroade förälderns frågor om skolans inomhusluft?

Visst, en del väljare vill säkert diskutera invandringspolitik och EU:s stödpaket till Sydeuropeiska länder, som vore de frågor för kommunfullmäktige. Men nyhetsmedier ska inte bli medlöpare till partier som vill bygga sin valrörelse på icke-kommunala frågor.

Journalister ska inte acceptera att, till exempel, ”skattepengar till den italienska maffian” tar det spaltutrymme som glesa bussturer och krisande småbarnspedagogik borde ha.

Dan Lolax ● Twitter: @danlolax
Skribenten är redaktionschef på Kommuntorget.

FÖRE DEADLINE

Nyfiken ska locka unga läsare till Nya Åland

Nyheter riktade till barn och ungdomar har fått ett uppsving. Tidigare under hösten lanserades *Hbl Junior* och nu har även *Nya Ålands* satsning på nyheter för unga läsare fått sitt namn. *Nyfiken* ingår i *Nyan* varje onsdag på en sida eller ett uppslag.

"Vi hade länge funderat på att göra nyheter riktade till barn. När Ålands ombudsmannamyndighet presenterade en rapport om att barn inte syns eller hörs tillräckligt i medierna bestämde vi oss för att göra slag i saken", säger **Ida Jansson**, redaktör för *Nyfiken*.

Som brukligt på *Nya Åland* gjordes satsningen djärvt, utan några större förberedelser.

"Nej, vi hade inte så lång startsträcka och *Nyfiken* håller ännu på att hitta sina former."

Jansson skriver själv största delen av innehållet, men efterlyser också barnreportrar för enskilda artiklar som de själva vill förverkliga.

"Det har väckt stort intresse bland barn. Jag hade till exempel med mig en elvaårig tjej till ett hunddagis. Hon var verkligen påläst och ställde intressanta frågor. Jag antecknade och skrev ut texten. Det har fungerat bra som en arbetsmetod."

Jansson medger att det är krävande att välja ämnen och frågeställningar som uppfattas som relevanta av den unga läsekretsen.

"Själv är jag 31 år och har inte så bra koll på till exempel Tiktok, som är hett bland barn och ungdom. Därför är det värdefullt att få in idéer och förslag från läsarna."

Konkurrensen mellan medierna på Åland är tuff och *Nyfiken* är också ett sätt att hävda sig på marknaden.

"Absolut är det en konkurrensfördel att ha innehåll som lockar barn och unga", säger Jansson.

I Österbotten följer HSS Media med barn- och ungdomstrenden på avstånd.

"Vi har för tillfället inga planer på att starta en nischad produkt för barn och unga. I stället satsar vi på vår kärnprodukt journalistiken och utgår ifrån att bra innehåll lockar läsare av alla åldrar", säger *Niklas Nyberg*, VD och chefredaktör på HSS Media.

Johan Svenlin

FOKUS

Radiojuontaja Hanna Kinnunen vaihtaa hetkessä vihreät kuulat vaaleihin

Marja Honkonen, teksti ● Meeri Utti, kuva

”Suurin osa radiolähetyksen tekemisestä tapahtuu kulisseissa. Taustatöiden tekemistä voisi jatkaa loputtomasti. Yksittäinen spiikki voi olla höyhenen kevyt – saatan puhua vaikka siitä, että tein muodikkaita vihreä kuula -joulutorttuja ja ne räjähtivät pitkin peltiä. Silti minun on oltava maailman tapahtumista kartalla niin, että pystyn ottamaan ne puheenaiheeksi salamannopeasti, jos jotain merkittävää tapahtuu”, **Hanna Kinnunen** sanoo.

Kinnunen juontaa Sanoman *Aito Iskelmä* -radiokanavan päivälähetystä. Lähetys kestää neljä tuntia, ja sitä rytmittävät uutiset ja päivittäinen vieras.

”Kun minulla on ohjelman tunnelma ja rakenne hyppysissäni, pystyn siirtymään vaivatta joulutortuista Yhdysvaltain presidentinvaaleihin.”

Kinnunen on työskennellyt myös Radio Aallossa ja Ylellä. Lisäksi hän näyttelee *Salatuissa Elämissä*. Näyttelemiseen verrattuna radio on ”hetken taidetta”, Kinnunen sanoo.

”Kun kuulija ottaa yhteyttä ja kertoo tarinansa, siitä syntyy ihan mieletöntä vuorovaikutusta radion tekijän, radion ja kuulijan välillä.” ●

Hanna Kinnunen juontaa Aito Iskelmän Päivää koronapandemian vuoksi väistöstudiosta, joka on rakennettu Sanomalan painotaloon Vantaalle. "Väistötiloissa työskentely tuntuu tällä hetkellä luksukselta. Viime keväänä tein kolme kuukautta ohjelmaa lapseni huoneessa."

Ilta-Sanomat
Suomi-kohteet, joita
Jokamiehenoikeudet
Tunne-elämäsi
Pakkomyynti 1 200 €
Siivousta, sokista
Ohjeita ja vinkkejä
Juontajat

KIELI

Ville Eloranta ● Twitter: @ville_eloranta
Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kielenhuollosta vastaava toimittaja ja suomen kielen lautakunnan jäsen.

"Lockdownin" voisi siirtää telkien taakse

Toimittajat saavat toisinaan satikutia huonoista suomennoksista. Hieman halju käännös voittaa silti usein sen, ettei vaivauduta suomentamaan lainkaan.

Englannista on toki omaksuttu jo pitkään myös sitaattilainoja eli sanoja, joita ei mukauteta kohdekieleen yhtään, kuten *show* ja *slogan*. Joskus voisi kuitenkin pinnistellä hieman enemmän.

Viime aikojen eräänlainen suosikkisana on ollut *lockdown*. Alkujaan lukitusta merkinnyt sana on ensin kehittynyt amerikanenglannissa vankilatermiksi tarkoittamaan vankien lukitsemista selleihinsä esimerkiksi mellakoiden aikana. Sittemmin sana on alkanut tarkoittaa muitakin ”sulkuja”.

Tänä vuonna *lockdown* on näkynyt etenkin kahdessa yhteydessä: koronaviruksesta seuranneissa rajoituksissa ja väkivaltaisiin iskuihin liittyvissä turvatoimissa. Syksyn aikana näytti siltä, että sana pyrkii voimallisesti suomen kielen sekaan. Erityisen oudolta tuntuu *lockdownista* puhuminen anglosaksisen maailman ulkopuolella, kuten Wienin terrori-iskun yhteydessä.

Mutta mitä tilalle? *Sulku* vaikuttaa helposti epämääräiseltä. Innostuin havaitessani, että *liikkumisrajoitus* kattaa paljolti sekä koronaviruksen että terrori-iskut. Lopulta Twitter-väki palautti maan pinnalle: aina ei ole kyse liikkumisesta vaan esimerkiksi ravintoloiden kiinniolosta. Varteenotettavia ehdotuksia olivat muun muassa *talouden* tai *yhteiskunnan sulkeutuminen, sulkutila* ja *koronasulku*.

Lockdown on hyvä osoitus siitä, ettei sanoilla aina ole eri kielissä samanlaiset käyttöalat. Käytetään mitä suomennosta milloinkin, ne ovat silti lukijoita kohtaan reilumpia kuin sitaattilaina, jonka eri vivahteet eivät taatusti aukene kaikille – etenkään huonosti englantia osaaville.

Lohdutukseksi voi kertoa vaikkapa sen, että venäläiset ovat viime aikoina viljelleet sanaan *локдаун*. Sen suomalainen translitterointi on *lokdaun*.

TUTKITTUA

Koronakevät pakotti yleisradiot uudistumaan

Koronakriisi on nostanut yleisradioiden perusarvot kunniaan, mutta samalla pakottanut yhtiöt kohtaamaan digimurroksen. Tämä selviää tutkimuksesta, joka julkaistiin syksyllä *Profesional de la Información* -lehdessä. Tutkimuksessa arvioidaan koronakevään vaikutuksia Euroopan yleisradioihin.

Tutkijat kävivät läpi Euroopan yleisradiounionin (EBU) julkaisuja marraskuusta kesäkuuhun. Lisäksi he haastattelivat yhdeksäätoista asiantuntijaa, joista useimmat toimivat yleisradioiden johtoasemissa. Suomalaisista mukana ovat **Jarno Koponen** Yleltä ja **Atte Jääskeläinen** EBU:n asiantuntijana.

Koronapandemia iski tilanteessa, jossa yleisradioihin kohdistui jo valmiiksi kova muutospaine. Poliittinen painostus, kiristyvät budjetit, teknologinen kehitys ja yleisökato horjuttivat perinteisen median asemaa.

Kriisin keskellä korostui yleisradioiden rooli välttämättömyyspalveluna. Niiden tehtävänä oli välittää luotettavaa tietoa, vahvistaa uusia pandemianormeja ja viihdyttää kotiin juuttuneita. Tiedon saavutettavuutta yritettiin parantaa muun muassa huomioimalla kielivähemmistöt sekä kuulo- ja näkövammaiset. Yleisradiot tukivat myös etäopiskelua ja auttoivat torjumaan netin valeuutisia.

Televisiouutisista muodostui ihmisille tärkein tiedonlähde. Koronakevään pahimpina aikoina iltauutisten katsojaluvut kasvoivat Euroopassa 14 prosenttia. Eniten kasvoi nuorten katsojien määrä.

Samalla pandemia vauhditti digimurrosta. Toimittajat joutuivat opettelemaan uusien työkalujen, kuten pilvipalveluiden, käyttöä. Tietokantoja, tekoälyä ja dynaamisia visualisointeja hyödynnettiin yhä enemmän.

Tauti rajoitti television studiotyöskentelyä ja pakotti yleisradiot tinkimään tuotantoarvoista. Televisioon omaksuttiin piirteitä nettisisältöjen tuotannosta. Katsojien osallistaminen yleistyi.

Tutkijat arvioivat, että televisio- ja nettituotantojen risteymät jäävät pysyvästi osaksi yleisradioiden toimintaa.

Juha Matias Lehtonen

KUVA: EMMI KORHONEN / LEHTIKUVA

Kimmo Laaksonen, 52, aloitti Suomen Tietotoimiston STT:n toimitusjohtajana 1. joulukuuta. Hän on aiemmin työskennellyt myynti-, markkinointi- ja johtotehtävissä eri aloilla, viimeksi helmikuuhun asti toimitusjohtajana putkisto-yritys RST-Teamissa. Vuosina 2010–2015 Laaksonen toimi sanomalehtien ilmoitusmyynnin yhteistyöorganisaation Kärkimedian toimitusjohtajana. Koulutukseltaan hän on diplomi-insinööri.

DI Kimmo Laaksonen palasi Helsinkiin myymään journalismia

Miten perustelit STT:n hallitukselle, että sinut on valittava toimitusjohtajan tehtävään?

Kokemuksella ja osaamisella myynnistä. Kärkimedian ajoilta tunnen media-alaa ja sen toimijoita eli STT:n asiakkaita ja omistajia.

Edellinen työsi loppui helmikuussa. Mitä teit tässä välillä?

Rakensin talon valmiiksi Kaarinan seudulla. RST-Teamiin menin kehittämään prosesseja ja myyntiä. Kun se oli pääosin tehty, sovimme hallituksen kanssa, että irtaudun siitä.

STT:lla on ongelmia kannattavuudessa. Miten korjaat asian?

Lähden katsomaan, miten myyntiä voi kasvattaa ja löytyykö jotain, mistä säästää. Toivon myös, että valtio ymmärtäisi uutistoimiston merkityksen ja tukisi meitä. Viimeinen vaihtoehto on, että omistajat rahoittavat toimintaa.

Säästäminen kuulostaa pahalta. Onko tulossa yt-neuvotteluja?

Yhden työpäivän jälkeen en voi sanoa mitään varmasti. Tällä toimituksen resursoinnilla asiakkaiden odotukset tuotteesta täyttyvät. Henkilöstövähennykset ovat viimeinen keino säästää, koska ne heijastuvat suoraan tuotteeseen. Jos asiakkaiden tyytyväisyys rapautuu ja syntyy asiakaskato, ei synny liikevaihtoa.

Mitä STT voisi myydä enemmän ja paremmin ja kenelle?

STT:n toimintaa ovat uutisvirta, kuvat ja viestintäpalvelut. Kysymys kuuluu, millainen kokonaisuus niitä ja jotain uutta täytäisi parhaiten nykyisten ja uusien asiakkaiden tarpeita.

STT:n hallituksessa ovat Sanoma, Keskisuomalainen, Maikkari ja Yle. Miten pidät "monipäisen esihenkilön" tyytyväisenä?

Alkuun auttaa, että tunnen hallituksen jäseniä ennestään. Asiakkaat käyttävät STT:n uutissisältöä tarpeensa mukaan, mutta saatavilla on kaikille sama. Siksi en usko ansaintalogiikan erojen vaikuttavan hallituksessa.

Oma paras puolesi ja kehityskohteesi esihenkilönä?

Olen avoin, läpinäkyvä ja keskusteleva. Joskus tarvitsisin lisää malttia odottaa asioiden tapahtuvan.

Liikenne- ja viestintäministeriö ei usko STT:n kannattavuuteen ja vetäytyi uutistoimistotuesta. Terveisesi ministeriöön?

STT:ssa on aloitettu kannattavuuden parantamiseksi oikeita toimenpiteitä. Pyrimme jatkamaan keskustelua tuen mahdollisuudesta.

Mitä tapahtuu, kun myyntihenkinen diplomi-insinööri ja journalisti keskustelevat?

Ajattelen, että ihmiset keskustelevat. Kulutan ja kunnioitan journalistien työtä ja toivon pystyväni viestimään, mitä minulla on annettavaa. Sisällön ja myynnin yhteispeli on tärkeää.

Kuka on ammatillinen esikuvasi?

Esimieheni Elisalla ja Ericssonilla, **Asko Känsälä**. Strategisen ajattelun osaaja. Kärkimedian hallituksen entinen puheenjohtaja **Pekka Soini**. Verkostoitumisen mestari.

Nina Erho

Miehet hevosina

Elettiin kultaista 1970-lukua, kun *Aamulehden* kotimaan osasto vastasi raviuutisoinnista.

Ravaavat kauramoottorit eivät kuitenkaan olleet toimitukselle niin sanotusti peruskauraa. **Tuomo Kaminen** (rauha hänen muistolleen) oli kuitenkin kaikeksi onneksi olemassa. Hän saapui ravien jälkeen toimitukseen ja naputteli Adlerilla jutun julkaistavaksi.

Oli taas ravi-ilta, varmaankin jo Teivossa, sillä ratahan siirtyi 1970-luvun puolivälissä Tampereen Hippokselta Ylöjärven puolelle. Tällä kertaa Kamisen käsikirjoitus tuli editoitavaksi ja otsikoitavaksi kesätoimittajan pöydälle.

Kamisen raviuutisen mukaan Antej ja Kaj Håleryd olivat pärjänneet Teivossa hyvin. Siitäpä editori nappasi otsikon "*Hålerydit kovia hevosmiehiä*". Päättely lienee mennyt jotenkin näin: Kaj on miehen etunimi ja varmaan Antejkin noissa hevospiireissä käy etunimestä. Ja Hålerydhän on ilmiselvästi sukunimi.

Päättelyketjussa oli kuitenkin heikko lenkki, jota sen enempää vuoron päällikkö kuin toimitussihteerikään eivät huomanneet. Antej ja Kaj Håleryd olivat kovatasoisia kilpahevosia, joiden kärryillä istuvat piiskanheiluttajat saattoivat olla kovia hevosmiehiä. Niinpä ravureista tuli ohjastajia.

Voi vain kalpeasti kuvitella, millaisen naurunremakan otsikko aiheutti Teivossa ja ravipiireissä yleensäkin. Kamisen on täytynyt kuulla melkoista kuittailua *Aamulehden* hevosmiehistä. Siitä huolimatta Kaminen tuli tavallisen rauhalliseen tapaansa toimitukseen ja huomautti herrasmiesmäisen tasaisesti vuoropäällikölle ravureiden ja ohjastajien pienestä sekaannuksesta.

Myös toimituksessa naurettiin.

Ilkka Vänttinen

Kirjoittaja on eläkkeellä oleva toimittaja.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT?
LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEEN
JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

Paikallisyhdistys on alueellaan Journalistiliiton kasvot, sanoo PoJon puheenjohtaja Minna Akimo.

LIITTO SELVITTÄÄ YHDISTYSTENSÄ TILANNETTA – RAJAT YLITTÄVÄÄN YHTEISTYÖHÖN LÖYTYY TAHTOA

Marja Honkonen, teksti ● Maiju Pohjanheimo, kuva

Pohjois-Suomen Journalistien (PoJo) puheenjohtaja **Minna Akimo** toivoo, että Journalistiliiton yhdistykset tekisivät nykyistä tiiviimpää yhteistyötä. Näin jäseniä voitaisiin palvella nykyistä tasavertaisemmin kaikkialla Suomessa.

PoJon koulutuksiin kutsutaan jo nyt paitsi omat jäsenet, myös oman alueen Radio- ja televisiotoimittajien liiton jäsenet sekä Journalistiliittoon kuuluvat freelancerit.

”Voisimme hyvin kutsua mukaan ihmisiä Kainuun ja Keski-Pohjanmaan yhdistyksistä. Meillä oli hiljattain haastattelukoulutus, jonka olisimme voineet striimata muillekin”, Akimo sanoo.

Koulutukseen kyläilemään tulleiden kulut laskutetaan kotiyhdistykseltä. Sen monimutkaisempi järjestely ei ole.

YHTEISTYÖLLE ON TARVETTA, sillä paikallisyhdistysten toiminnassa on isoja alueellisia eroja. Toisilla on palkattuja työtekijöitä, toisilla toimintaa harvakseltaan.

Keski-Suomen Journalistien puheenjohtaja **Topias Peltonen** kuvaili *Journalistissa* 8/2020 yhdistysten tilannetta hälyttäväksi. Haastattelussa hän ihmetteli, miksi pienessä maakunnassa freelancerien, RTTL:n ja lehdistön yhdistysten jäsenten pitää toimia omissa porukoissaan, kun ay-aktiivien määrä hupenee.

Akimo on yhdistysten tilanteesta eri mieltä. Hänen mukaansa toimijoita on löytynyt, kun heitä on kutsuttu aktiivisesti mukaan. Akimo kirjoitti aiheesta myös *Journalistin* verkkosivuille.

Akimo myöntää silti, että toiminnasta löytyy kehitettävää. Yhdistysrajat ylittävän toiminnan tulppana voi olla yksikertaisesti se, että ihmiset eivät tunne toisiaan ja muiden toimintaa.

”Ehkä yhteistyö jää siihen, ettei sille ole luotu toimivia toimintatapoja?” Akimo pohtii.

Yhdistysrakenteen muuttamiseen Akimo ei halua vielä ottaa kantaa. Hän ei kuitenkaan koe, että yhdistysrajat olisivat este yhteistyölle.

JOURNALISTILIITON VALTUUSTO käsitteli yhdistysten tilannetta kokouksessaan joulukuun alussa. Se velvoitti Helsingin Seudun Journalistien aloitteesta liiton selvittämään, mikä yhdistysten tilanne on ja miten niitä voitaisiin tukea.

HSJ:n puheenjohtaja ja valtuutettu **Marjaana Varmavuori** sanoo, että korona-aika on lamauttanut aktiivisimpiakin yhdistyksiä ja osastoja.

”Haasteet ovat olleet olemassa jo aiemmin. Korona pahentaa niitä”, Varmavuori sanoo.

Myös Varmavuoren mielestä yhdistykset voisivat tehdä enemmän yhteistyötä. Esimerkiksi tietyllä alueella järjestettyjen tapahtumien pitäisi olla avoimia kaikille liiton jäsenille.

Yhdistysten roolia ja yhdistysrajoja pohditaan myös osana liiton tulevaisuustyötä.

”Me olisimme valmiita pohtimaan tämän homman uusiksi, ja uskon, että muissakin yhdistyksissä oltaisiin”, Varmavuori sanoo.

Journalistiliiton valtuusto oli koolla etäkokouksessa 3.–4. joulukuuta. Se muun muassa hyväksyi liitolle budjetin ja toimintasuunnitelman vuodelle 2021. ●

EROSOPIMUS – OTA RAHAT JA JUOKSE

Erosopimus on tullut tutuksi monelle yt-neuvottelut läpikäyneelle liiton jäsenelle. Viime aikoina neuvotteluja on käyty erityisesti aikakauslehdissä.

Nykyään on yleistä, että yt-neuvotteluiden jälkeen työnantaja ei vähennä väkeä irtisanomalla, vaan tarjoaa irtisanomisuhan alla oleville erosopimuksia. Erosopimuksella työnantaja ja työntekijä sopivat menettelyistä, joilla työsuhde päätetään.

Yksittäisten sopimusten sisällöt ovat luottamuksellisia ja salassa pidettäviä. Ne toistavat kuitenkin yleensä samaa kaavaa. Irtisanomisaika on työntekovelvoitteeton eli palkka juoksee, mutta töitä ei tarvitse tehdä. Sen lisäksi maksetaan joidenkin kuukausien palkkaa vastaava kertakorvaus työsuhteen päättyessä.

Työvälineet palautetaan ja sähköpostitili suljetaan tiettynä päivämääränä. Työnantaja antaa työtodistuksen ja työntekijä lupaa olla riitauttamatta sopimusta.

Tähän kiteytyy erosopimusten logiikka. Allekirjoittamalla sopimuksen työntekijä sulkee pois mahdollisuuden selvittää, menikö kaikki lain mukaan oikein ja vähenikö työ oikeasti.

Erosopimuksen vaihtoehto on tulla irtisanotuksi. Silloin työntekijällä on kaksi vuotta aikaa viedä potkut oikeuteen. Jos irtisanominen todetaan laittomaksi, työntekijä voi saada korvauksia, joiden suuruus vaihtelee kolmen kuukauden ja kahden vuoden palkkaa vastaavan summan välillä.

Yhä useampi valitsee nopean tien: tekee erosopimuksen, ottaa rahat ja juoksee. Se on työntekijän kannalta hyvin ymmärrettävää. Parempi ottaa rahat nyt ja siirtyä myös henkisesti eteenpäin kuin odottaa vuosia mahdollista tuomiota.

Yt-neuvotteluissa liiton juristin tehtävä on avata jäsenelle erosopimuksen eri puolia. Pohdittavia asioita on paljon ja siksi erosopimusta täytyy miettiä kunnolla. Jäsenen täytyy kuitenkin aina itse päättää, ottaako paketin vai ei.

ONKO NÄKYVISSÄ UUSI TYÖ? Heti erosopimuksen tekemisen jälkeen työllistyvä on aivan eri tilanteessa kuin työttömäksi jäävä työntekijä.

Jos työllistyy heti uudelleen, kannattaa esimerkiksi hakea tulontasausta verotuksessa. Näin progressiivinen tuloverotus ei syö kertakorvausta merkittävästi.

Työllistyminen muualle johtaa ajan kuluessa työttömyysturvan tason määrittämiseen uuden työn mukaan. Eläkeputkeen siirtyminen on oma tarinansa – niin kauan kuin sellainen mahdollisuus on vielä olemassa.

Onko mahdollista, että potkut eivät johtuneetkaan työn vähenemisestä? Esimerkit vuokratyön hankkimisesta pian yt-neuvotteluiden jälkeen osoittavat, että näin ei aina ole. Voi perustellusti kysyä, miten paljon mediayritykset säästävät näin toimiessaan. Yt-neuvotteluiden taustalla kun monesti ovat taloudelliset syyt.

AIKAKAUSLEHTIEN TILAAJANA ja ahkerana lukijana haluan kysyä, miksi lukisin lehteä, joka on tehty aiempaa pienemmin resurssein, vuokratyövoimalla tai yhteistoimituksen voimin. Lehtien omien toimittajien vähentäminen tasapäistää sisältöjä ja muuttaa lehtiä toistensa kaltaisiksi.

Jaksan kuitenkin uskoa, että paras keino tukea journalistista sisältöä on maksaa sisällöstä.

Petri Savolainen
Kirjoittaja on Journalistiliiton edunvalvontajohtaja.

Suositun kaverin siipiveikkona

Tiedättekö sen tunteen, kun vieressä oleva henkilö saa niin paljon huomiota, että huomio tavallaan valuu sinulle asti? Muistan tunteen nuoruudestani tilanteissa, joissa liikuin henkilöiden kanssa, jotka olivat itseäni selvästi kiehtovampia, mielenkiintoisempia ja komeampia. Heihin kohdistunut huomio säteili ympäristöön ja itseeni saakka.

Muutama viikko sitten sain kokea tutun tunteen Journalistiliiton toimistolla. Heti aamusta paikalla olleet kollegat ilmestyivät uteliaasti hymyillen työhuoneeni ovelle. Journalistiliiton toimistolla ollaan useimmiten hyvällä tuulella, mutta harvemmin olen ihmisten silmissä vastaavaa lämpöä nähnyt.

Syy huomioon ei tälläkään kertaa ollut minussa, vaan suosio johtui yhdeksänviikkoisesta koiranpennustamme, jonka olin ottanut mukaan töihin. Havannankoiramme **Gunnar** loi ympärilleen iloisen ja rennon ilmapiirin ja pääsi jopa loistamaan liiton somekanavissa.

Liiton eri somekanavissa julkaistut postaukset saivat liiton tiedottajan **Mika Heijarin** kokoamien tietojen mukaan keskimääräistä enemmän reaktioita.

Sitten kun olosuhteet sen taas sallivat, suosittelen lemmikkien mukaan ottamista työpaikoille – mahdolliset allergikot tietenkin huomioiden. Koirien luoma leppoisa tunnelma on hyväksi mille tahansa työyhteisölle.

Simon Huldén
Kirjoittaja on Journalistiliiton palvelujohtaja.

Helsingin Sanomain Säätiön
innovaatiokilpailu

Uutisraivaaja

20
21

Välitätkö tiedosta?
Uudista tiedonvälitystä.
Osallistu ideallasi.

Kilpailussa etsitään journalistisia projekteja, jotka soveltavat uusia teknologioita.
Jaossa **250 000** euroa.
Hae viimeistään 15.2.2021.

uutisraivaaja.fi

HELSINGIN SANOMAIN SÄÄTIÖ

PATRICIA SEPPÄLÄN SÄÄTIÖ

Apurahat 2021

Patricia Seppälän säätiön apurahoja voi hakea kuvajournalismin, lehti-/reportaasikuvauksen ja dokumenttikuvauksen edistämiseen, alan kehittämiseen ja tutkimukseen, sen opiskeluun sekä alan projekteihin, kuten näyttelyihin ja kirjahankkeisiin. Lisäksi säätiö järjestää keväällä 2021 kaksi kurssia.

Kuinka markkinoida ja esitellä omaa osaamistaan -kurssi
Kolmipäiväinen intensiivikurssi kuvajournalisteille. Edellytyksenä oman osaamisen ja työn viestintäkeinojen kehittämishalu sekä kannettava tietokone. Kurssin vetää 24.–26.3.2021 Heli Mäenpää tilanteesta riippuen joko verkossa tai Helsingin keskustassa.

Miten kehittää omaa visuaalista kieltä? -työpaja
Hannamari Shakyan verkkotyöpaja kuvajournalisteille ja dokumentaarisesta valokuvasta kiinnostuneille kuvaajille. Edellytyksenä hyvät ammatilliset perustaidot. Viisi verkkotapaamista perjantaisin 26.2.–26.3. ja 9.4.2021.

Hakuaika
2.–31.1.2021
Lisätiedot, hakuohjeet ja sähköinen hakulomake: www.patriciaseppalansaatio.fi/apurahojen-hakeminen

Hakemukset vastaanotetaan ja arvioidaan sähköisesti. Apurahan saajat julkistetaan säätiön verkkosivulla huhtikuussa 2021.

Patricia Seppälän säätiö
www.patriciaseppalansaatio.fi
toimisto@patriciaseppalansaatio.fi
+ 358 (0) 44 586 6144

Sananvapaus tarvitsee lisää tukijoukkoja

Vikes kouluttaa toimittajia ja tukee monipuolista mediaa siellä, missä lehdistönvapaus on uhattuna.

Tue kollegoita kehitysmaissa joko lahjoittamalla tai vapaaehtoisena.

Kuva: Kimmo Lehtonen

Viestintä ja kehitys -säätiö
www.vikes.fi

vikes

KOULUTUKSET

Voimaa arkeen huippukouluttajien seurassa

Luvassa on tutkittua tietoa ja koeteltuja vinkkejä Journalistiliiton jäsenten tarpeisiin. Kurssin vetävät aivotutkija, professori Minna Huotilainen ja toimittaja, tietokirjailija Leeni Peltonen. He opastavat, miten yhä kiireisemmäksi muuttuvalla media-alalla voi huolehtia jaksamisestaan ja aivoterveydestään, miten rakentaa hyvä (etä)työpäivä ja miten nukkua paremmin. Koulutus on maksuton.
Aika: Ke 27.1. klo 16:30–18:30
Paikka: Teams
Lisätiedot ja ilmoittautumiset: Lisätiedot koulutuspäällikkö Nina Porra (nina.porra@journalistiliitto.fi). Ilmoittautuminen avataan 11.1.2021 osoitteessa journalistiliitto.fi/fi/kalenteri
Järjestäjä: Journalistiliitto

MUUT

Mediapäivän webinaari: Median menestystekijät digiympäristössä

Mediapäivän webinaari on noin 1,5 tunnin virtuaalitapahtuma, jonka pääesiintyjä on yhdysvaltalainen journalisti, professori ja puhuja Jeff Jarvis. Hän käsittelee muun muassa sitä kuinka mediayritysten tulisi toimia selviytyäkseen ja menestyäkseen ympäristössä, jossa teknologiajätit dominoivat. Kuinka media voi uudistua? Mitkä tekijät saavat mediayritykset muuttumaan? Mitä vahvuuksia mediayhtiöiden pitäisi hyödyntää erityisesti vastuullisuuden näkökulmasta katsottuna?
Webinaari järjestetään Zoomin kautta, ja siihen voivat osallistua maksutta kaikki aiheesta kiinnostuneet.
Aika: To 28.1. klo 15
Paikka: Zoom
Lisätiedot ja ilmoittautumiset: 25.1. mennessä sähköpostitse: mediapaiva@medialiitto.fi. Webinaari on maksuton ja siihen voivat osallistua kaikki aiheesta kiinnostuneet
Järjestäjä: Medialiitto

Itsenäisten iltapäivä

Konserneihin kuulumattomien kaupunki- ja paikallislehtien oma tapaaminen. Tapaamisen tarkoituksena on edistää lehtien välistä verkostoitumista. Iltapäivä koostuu muutamista alustuksista ja niiden ympärillä käytävästä keskustelusta.
Tammikuun tapaamisen aiheena ovat järjestelmät. Kuulemme muutaman lehden järjestelmäkokemuksista lehtien itsensä esitteleminä.
Aika: Pe 15.1. klo 12:00–14:30
Paikka: Webinaari
Lisätiedot ja ilmoittautumiset: ilona.hannikainen@sanomalehdet.fi ja uutismediat.fi. Viimeinen ilmoittautumispäivä 8.1.2021. Ilmoittautuneille lähetetään osallistumislinkki tapaamisviikolla
Järjestäjä: Uutismedian liitto

Vuoden 2021 journalistikilpailu

Savo-Kainuun journalistiyhdistyksen journalistipalkintoa voivat hakea joukkoviestinnän välineissä yhdistyksen alueella työskentelevät Journalistiliiton jäsenet. Palkinnon voittaa hakija, joka lehdessä tai sähköisessä välineessä on tehnyt kaksivuotiskautena hyvän journalistisen suorituksen: uutisen, reportaasin, valokuvan, radio- tai tv-jutun tai muun journalistisen työn. Haku mielellään sähköisesti yhdellä kilpailutyöllä yhdistyksen sähköpostiin. Palkinto jaetaan vuosikokouksessa 2021. Työnäytteitä ei palauteta.
Palkinto 4 000 euroa
Hakuaika: Päättyy 31.12.2020
Lisätiedot: Kari Manninen, p. 050 526 1444

Ruotsin Suomalainen -lehti hakee toimitusharjoittelijaa lehden toimitukseen Tukholmaan kevätkaudelle 2021

Työtehtävinä lehtijuttujen teko suomen kielellä ja kuvien ottaminen juttuihin. Sopiva journalistialan tai vastaavan opiskelijalle. Palkka alan sopimusten mukainen. Asuntomahdollisuus on. Matkakulut korvataan. Työn alkamisajankohta alkuvuodesta 2021 tai sopimuksen mukaan.

Hakemukset **1.1.2021 mennessä: rspress@telia.com**

Lisätietoja: Päätoimittaja Tapani Kekki, puh +46-8-18 02 67,+46-70-548 35 02, rspress@telia.com, www.ruotsinsuomalainen.com

SUOMEN JOURNALISTILIITTO

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530 Helsinki
Broholmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
journalistiliitto.fi
journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
finka.fi, (09) 8689 400

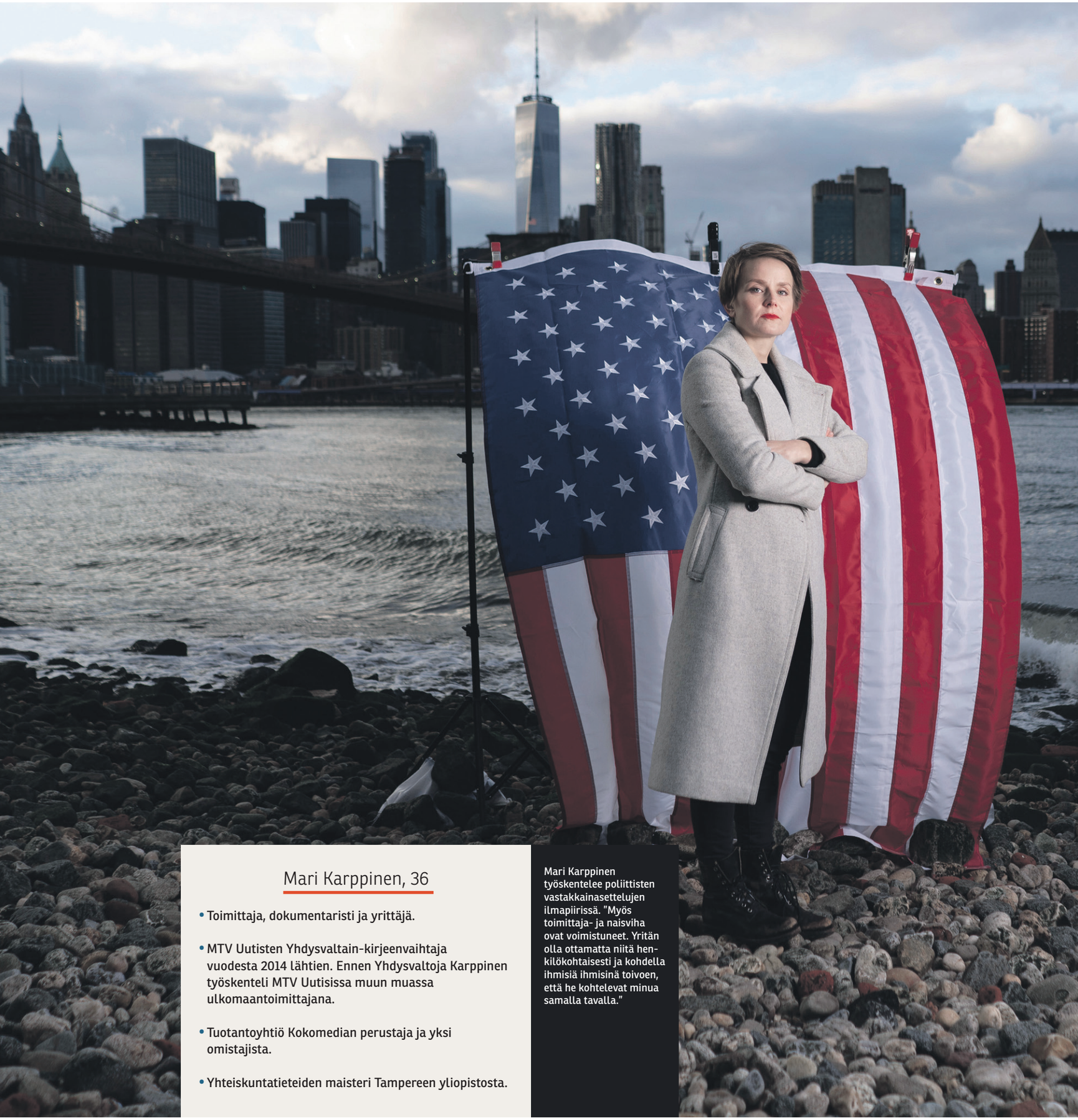

Mari Karppinen, 36

- Toimittaja, dokumentaristi ja yrittäjä.
- MTV Uutisten Yhdysvaltain-kirjeenvaihtaja vuodesta 2014 lähtien. Ennen Yhdysvaltoja Karppinen työskenteli MTV Uutisissa muun muassa ulkomaantoimittajana.
- Tuotantoyhtiö Kokomedian perustaja ja yksi omistajista.
- Yhteiskuntatieteiden maisteri Tampereen yliopistosta.

Mari Karppinen työskentelee poliittisten vastakkainasettelujen ilmapiirissä. "Myös toimittaja- ja naisviha ovat voimistuneet. Yritän olla ottamatta niitä henkilökohtaisesti ja kohdella ihmisiä ihmisinä toivoen, että he kohtelevat minua samalla tavalla."

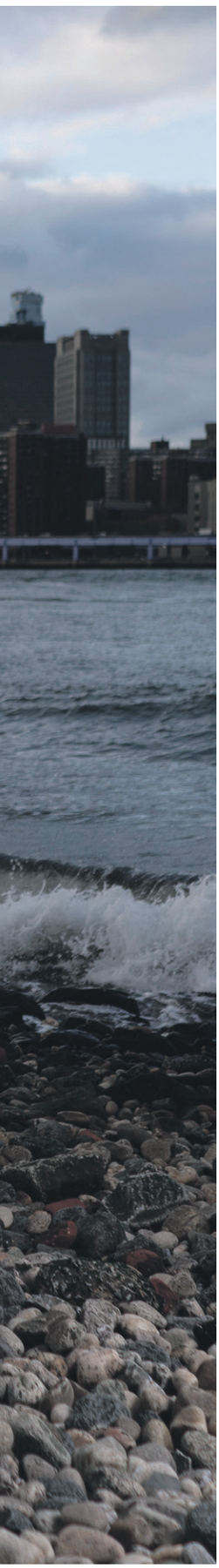

Kun ruumisrekat valtasivat New Yorkin kadut, Mari Karppisen dokumentin kuvaukset alkoivat

Kirjeenvaihtaja Hanna Mahlamäen valinta

"Uskomatonta, miten lähelle Mari Karppinen pääsee haastateltaviaan ja miten monenlaisten ihmisten kanssa hän onnistuu luomaan luottamuksen ilmapiirin. Hän osaa kuunnella ja kunnioittaa kaikkia. *Trumpin Amerikan tulevaisuus* -dokumentti on myös kuvallisesti todella rikas ja näyttää Yhdysvaltoja mielenkiintoisesti ja monipuolisesti.

Karppinen ei yritä asettua kaiken ulkopuolelle, vaan tuo mukaan oman persoonansa ja näkökulmansa, liikaa kuitenkaan päsmäröimättä.

Vaikka dokumentti pohjusti Yhdysvaltain presidentinvaaleja, se on tärkeä myös vaalien jälkeen. Amerikkalaisten syvä kahtiajako ei ole hävinnyt mihinkään.

On arvokasta, että Karppinen tekee uutisjuttujen lisäksi dokumentteja, sillä suomalaistoimittajien tekemät pitkät ulkomaanreportaasit ovat vähentyneet televisiosta."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Nina Erho, teksti ● Uwa Iduozee, kuva

”Tarkoitus oli tehdä historiallisten presidentinvaalien alle syväluotaava dokumentti, jossa katsoja pääsee matkalle Yhdysvaltain tunnelmiin. Tuotanto alkoi vuosi sitten. Silloin käsikirjoituksessa ei ollut koronaa”, sanoo dokumentaristi ja MTV Uutisten Yhdysvaltain-kirjeenvaihtaja **Mari Karppinen**. Hän asuu New Yorkissa.

Karppisen *Trumpin Amerikan tulevaisuus* -dokumentin tv-ensi-ilta oli MTV3:ssa 2. marraskuuta, ja sen voi katsoa mtv.fi-sivustolla. Haastateltavia on ympäri Yhdysvaltoja. Hautaustoimiston pitäjä, koronalle omaisensa menettänyt mies ja Black Lives Matter -protestien vetäjä ovat New Yorkista. Aborttilääkäri on Ohiosta, jäätikköopas Alaskasta. Amerikansuomalainen Floridasta on **Trumpin** vankka kannattaja.

”Kun kuvausryhmä Suomesta ei päässytkään matkustusrajoitusten takia maahan, jäin hetkeksi seuraamaan tilannetta. Kun ruumisrekat valtasivat New Yorkin kadut ja hyväosaiset pakenivat kaupungista, oli aika alkaa kuvata. Kysyin, olisiko täällä asuva suomalaiskuvaaja **Uwa Iduozee** kiinnostunut. Hän oli innoissaan.

Osa haastateltavista on aiempien juttuprojektieni tuttuja, joihin olin pitänyt dokumenttia ajatellen yhteyttä. Protestien vetäjä löytyi protesteihin menemällä. Ruuhkaista hautaustoimistoa ei ollut keväällä vaikea löytää. Vaikeaa oli saada ihmiset vastaamaan puhelimeen tai avaamaan ovi. Moni oli kauhuissaan tai hukkumassa ruumiisiin.

Omaisensa menettäneen miehen kanssa keskustelin pitkään siitä, haluaako hän puhua dokumentissa. Ensin hänellä oli itselläänkin korona.

Haastattelut olisi ollut turvallisinta tehdä etänä, mutta dokumentissa se ei toimisi. Hautaustoimistossa työskentelimme ruumiiden ja kärpästen keskellä. Sinne oli mentävä, jotta haastateltavan kokemuksen voi ymmärtää.

Kuvasimme Floridassa, Alaskassa ja Ohiossa viikon kussakin. New Yorkissa kuvasimme pätkissä muiden töiden ohella. Minulla oli pitkään ikään kuin kaksi päivätyötä.

Kriisin keskellä sitä vain menee ja tekee. Koskaan ei tiennyt, mitä rajoituksia tulee, sairastuvatko haastateltavat, haluavatko he tavata. Teimme turvallisuuden eteen kaikkemme ja kävimme lukemattomissa koronatesteissä. Töiden jälkeen uiskentelin käsidesissä.

Haastattelutilanteessa on oltava sekä empaattinen että kriittinen. Itse dokumentissa tärkeintä on antaa tila haastateltaville ja heidän äänelleen, joista yleisö vetää omat johtopäätöksensä.” ●

Joulun hittilahja on työ ja reilu kohtelu.